

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101006/B/2021/36122163741544452

Príjmy verejných rozpočtov a ich dlhodobá udržateľnosť

vo vybranej krajine EÚ (Rakúsko)

Bakalárska práca

Bratislava, 2021

Ján Dávid Hakala

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Príjmy verejných rozpočtov a ich dlhodobá udržateľnosť

vo vybranej krajine EÚ (Rakúsko)

Bakalárska práca

Študijný program: Financie, bankovníctvo a investovanie

Študijný odbor: 6235 9 00 Financie

Školiace pracovisko: Katedra financií NHF

Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Kornélia Beličková, PhD.

Bratislava 2021

Ján Dávid Hakala

Čestné vyhlásenie

Čestne prehlasujem, že záverečnú prácu s názvom Príjmy verejných rozpočtov a ich dlhodobá udržateľnosť vo vybranej krajine EÚ (Rakúsko) som vypracoval samostatne a pri jej písaní som uviedol všetky použité zdroje.

Dátum: 29.3.2021

podpis študenta

Pod'akovanie

V nasledujúcich riadkoch by som sa rád poďakoval každému, kto mi pri písaní práce pomáhal, či už fyzicky alebo psychicky. Najväčšia vďaka patrí najmä vedúcej bakalárskej práce doc. Ing. Kornélia Beličkovej, PhD., za jej vzácne rady a odporúčania, bez ktorých by som sa nezaobišiel. Ďalej využijem tento priestor, aby som sa poďakoval aj svojej rodine a priateľom za ich pomoc a podporu.

29.3. 2021

podpis študenta

ABSTRAKT

HAKALA, Ján, Dávid: *Príjmy verejných rozpočtov a ich dlhodobá udržateľnosť vo vybranej krajine EÚ (Rakúsko)* – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta, katedra financií – Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Kornélia Beličková, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2021, 49 s.

Cieľom našej bakalárskej práce je vysvetliť a priblížiť jej čitateľom fungovanie sektoru verejných financií, štátnych rozpočtov, príjmov, výdavkov pri dlhodobej udržateľnosti týchto veličín. V prvej kapitole sa venujeme všeobecne verejným financiám a teoretickým prístupom k tejto otázke, následne si špecifikujeme oblasť príjmov so zreteľom na ich dlhodobú udržateľnosť na území Rakúska, ktorá je témou našej práce. Táto časť je rozdelená do siedmych podkapitol, z ktorých tri podkapitoly podliehajú ďalšiemu členeniu. V druhej časti práce uvádzame hlavný cieľ našej práce, pre naplnenie ktorých sme si stanovili menšie čiastkové ciele. V záverečnej časti našej práce sa zaoberáme udržateľnosťou verejných financií Rakúskej spolkovej republiky, pričom využívame indikátory S0, S1, S2. Venujeme sa vybraným ukazovateľom s interpretáciou zameranou na udržateľnosť verejných zdrojov. Je veľmi dôležité aby sa ekonomiky venovali problematike udržateľnosti, ktorá naberá na význame a verím, že naša práca bude pre čitateľov, ktorých zaujíma spomínaná problematika naozaj zaujímavá a prínosná.

Kľúčové slová: financie verejného sektora, verejné príjmy, daňové príjmy, udržateľnosť, Rakúska republika, EÚ, OECD

ABSTRACT

HAKALA, Ján, Dávid: Public budget revenues and their long-term sustainability in a selected EU country (Austria) - University of Economics in Bratislava. Faculty of Economics, Department of Finance - Thesis supervisor: doc. Ing. Kornelia Belickova, PhD. - Bratislava: NHF EU, 2021, 49 p.

The aim of our bachelor's thesis is to explain and bring closer to its readers the functioning of the public finance sector, state budgets, revenues, expenditures in the long-term sustainability of these variables. In the first chapter we deal with general public financial and theoretical approaches to this issue, then we specify the area of revenues with regard to their long-term sustainability in Austria, which is the topic of our work. This part is divided into seven subchapters, of which three subchapters are subject to other members. In the second part of the work we present the main goal of our work, for the fulfillment of which we set smaller partial goals. In the final part of our work we deal with the sustainability of public finances of the Federal Republic of Austria, using indicators S0, S1, S2. We focus on selected indicators with an interpretation of the focus on the sustainability of public resources. It is very important for the economy to address the issue of sustainability, which has taken on a challenge, and I believe that our work will be really interesting and beneficial for readers who are interested in this issue.

Keywords: public sector finance, public revenues, tax revenues, sustainability, Republic of Austria, EU, OECD

Obsah

Úvod	9
1. Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	11
1.1 Teoretické prístupy k pojmu verejné financie	11
1.2 Pohľad do histórie štátnych rozpočtov ako súčasť verejných financií	12
1.3 Funkcie financií verejného sektora	14
1.4 Verejné príjmy ako súčasť verejných financií	15
1.4.1 Dane ako primárny zdroj príjmov verejného sektora	18
1.5 Charakteristika pojmu udržateľnosť verejných financií	20
1.5.1 OECD a udržateľnosť financií verejného sektora.....	22
1.5.2 Dlhodobá udržateľnosť verejných financií a EÚ	23
1.6 Rakúska republika, jej základné ukazovatele a územnosprávne členenie	24
1.7 Federálny rozpočet Rakúskej republiky	27
1.7.1 Príjmy verejného sektora	27
1.7.2 Výdavky verejného sektora	29
2. Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania	31
2.1 Cieľ práce.....	31
2.2 Metodika práce a metódy skúmania	32
3. Výsledky práce a diskusia	34
3.1 Rámec udržateľnosti verejných financií EÚ interpretovaný ukazovateľmi fiškálnej udržateľnosti S0, S1 a S2.....	34
3.2 Udržateľnosť verejných zdrojov s aplikáciou na Rakúsko	36
3.2.1 Naše vybrané ukazovatele ekonomickej výkonnosti Rakúska	36

3.2.2 Porovnanie získaných ukazovateľov s priemerom EÚ27 a interpretácia z pohľadu fiškálnej udržateľnosti	40
3.3 Udržateľnosť verejných zdrojov a kríza COVID-19	44
3.3.1 Plán obnovy ako podaná pomocná ruka EÚ	44
Záver	46

Úvod

Verejný sektor je súčasťou života každého človeka. Stretávame sa s ním každý deň v mnohých podobách. S verejným sektorom sú spojené dane, poplatky, ktoré musíme odvádzať do miestnych alebo štátnych rozpočtov (podľa charakteru dane), sú s ním spojené verejné statky a služby, ktoré sú verejnosti poskytované, práve vďaka ich príspevkom do rozpočtov. Verejné financie predstavujú v podstate kumulatívnu čiastku daní a poplatkov, ktoré platia domácnosti a podniky vo forme daní z príjmov a iných daňových aj nedaňových platieb. Autority jednotlivých krajín čelia teda mnohým výzvam v tejto oblasti, na jednej strane je to zlepšovanie kvality aj kvantity poskytovaných statkov a služieb verejného sektora, čo si vyžaduje aj nárast príjmov, no zároveň sa má snažiť o stabilnú fiškálnu politiku pri zachovaní daňových sadzieb aj výšky poplatkov plynúcich do rozpočtovej sústavy. Z nasledovného vyplýva, že vlády krajín majú v podstate nemožnú úlohu, keď občania očakávajú zlepšenie verejných služieb, no zároveň zachovanie sadzieb a poplatkov.

V prvej kapitole práce sa venujeme teoretickým východiskám, definíciám kľúčových pojmov z oblasti verejných financií, následne sa sústreďujeme na oblasť príjmov, s dôrazom najmä na daňové príjmy, ktoré predstavujú najvýznamnejšiu zložku na strane príjmov rozpočtových sústav. Po uvedení do problematiky verejného sektora a jeho finančných zdrojov sa budeme venovať hlavnej téme našej práce, ktorou je udržateľnosť verejných financií. Keďže sa sústreďujeme na jednu z krajín z EÚ, v našom prípade na Rakúsko, spomíname ho aj v teoretickej časti, pričom podrobnejšie sa k nemu dostávame v praktickej časti práce. V úvodnej kapitole môžeme vidieť 5 schém a 3 tabuľky, ktoré napomáhajú lepšiemu pochopeniu problematiky.

V druhej kapitole sa venujeme cieľom práce a metódam, použitých pri písaní práce, pričom pre podporu hlavného cieľa využívame jednoduchšie čiastkové ciele, ktoré sú v podstate sprostredkujúcimi cieľmi pre dosiahnutie primárneho účelu našej záverečnej práce. Ďalej tu venujeme pozornosť ukazovateľom ekonomickej výkonnosti, napr. verejný dlh, rozpočtový deficit..., ktorým sa budeme selektívne venovať v poslednej časti našej práce.

V tretej kapitole sa dostávame do jadra našej práce, kde sa snažíme teoretické poznatky pretaviť do konkrétnych prípadov, pomocou rôznych ukazovateľov so zameraním na

Rakúsko. Potom ako si vysvetlíme základné ukazovatele týkajúce sa udržateľnosti (S0, S1 a S2,), venujeme pozornosť aj novým potenciálnym hrozbám a negatívnym vplyvom spôsobených vypuknutím epidémie na začiatku roka 2020 ako aj možným riešeniam zo strany EÚ.

1. Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Táto časť práce je zameraná najmä na charakteristiku a vysvetlenie základných pojmov z oblasti verejných financií, stretneme sa tu s názormi a stanoviskami významných svetových ale aj česko-slovenských ekonómov. Keďže našou témou je udržateľnosť verejných príjmov Rakúskej republiky, pozrieme sa do histórie štátnych rozpočtov, aj z dôvodu, že sme spolu s Rakúskom tvorili spoločný štát. Pri definovaní pojmu financií verejného sektora nemôžeme vynechať funkcie verejných financií, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou každej definície. Priblížime si všeobecne oblasť verejných príjmov, a následne si vysvetlíme problematiku udržateľnosti verejných financií, ktorá zahŕňa aj pohľad OECD a EÚ na spomínanú tematiku. V záverečnej pasáži tejto časti práce nemôžeme vynechať ani samotné Rakúsko, ktoré je predmetom našej bakalárskej práce.

1.1 Teoretické prístupy k pojmu verejné financie

V tejto časti našej práce si povieme viac o verejných financiách, konkrétne si predstavíme niekoľko definícií verejných financií podľa významných ekonómov a autorov ekonomickej literatúry. Spomenieme významných celosvetových ekonómov ako Adam Smith, R. A. Musgrave, H. Brochier, W. J. Schulz a nevynecháme ani domácich a českých autorov.

Prvýkrát definoval pojem verejné financie významný ekonóm, zároveň držiteľ Nobelovej ceny Adam Smith (1776). Jeho teória spočívala v tom, že agregoval hospodárenia domácností na verejné financie, konkrétnejšie bol zameraný na štátny rozpočet. Ďalšími autormi, ktorých uvediem v tejto časti sú H. Brochier spolu s P. Tabatonim (1963), ktorí vysvetľujú pojem verejných financií, v podobe istých peňažných operácií. Tieto operácie majú zabezpečovať príjmy a výdavky verejného sektora proti nejakým nečakaným zmenám alebo interakciám v sektore podnikov a domácností. Výsledkom tejto definície je istá stabilná hladina zamestnanosti a dôchodkov. Pokračujeme definíciou W. J. Schulza, v ktorej kooperoval spolu s ním aj L. Harris (1965). Podľa nich sú financie verejného sektora rôzne princípy, metódy a operácie, ktoré sú vykonávané vládami jednotlivých ekonomík. V diele českého autora Václava Vybíhala z roku 1995 sú verejné financie vysvetľované ako určité peňažné vzťahy, ktoré vyplývajú zo samotných princípov fungovania verejného sektora (získavanie, rozdeľovanie, prerozdeľovanie). Spomenieme ešte teóriu J. Pekovej (1999), ktorá má podobný postoj ako vyššie spomínaný V. Vybíhal, ale svoju teóriu doplnila

o princípy financií verejného sektora, konkrétne spomenula nedobrovoľnosť, neekvivalentnosť a nenávratnosť verejných financií.¹

Medveď J a kol. uvádza: „*Trhový sektor je možné všeobecne charakterizovať ako súkromný, neregulovaný, v ktorom prostredníctvom ekonomických aktivít vznikajú výstupy v rozsahu, ktorý zodpovedá ochote spotrebiteľa platiť. Alokácia tovarov a služieb závisí výlučne od existencie alebo neexistencie Zisku. Verejný sektor je možné všeobecne charakterizovať ako plánované, netrhové poskytovanie služieb, rozsah poskytovania ktorých sa determinuje kolektívne prostredníctvom demokratických rozhodovacích procesov, pričom alokácia vytvorených statkov sa realizuje podľa odhadu potrieb finálneho spotrebiteľa.*“²

V prípade základného rozdelenia verejných financií z pohľadu na bilanciu verejného rozpočtu, sa rozoznávajú **bežné a kapitálové príjmy a výdavky**. Hovoríme vlastne o pravidelne sa opakujúcich alebo náhodných príjmoch či výdavkoch. Celý princíp funguje na postupnom náraste príjmových tokov počas príslušného roka a postupnom vynakladaní peňažných prostriedkov v priebehu neho. Z účtovného hľadiska musí byť bilancia štátneho rozpočtu vyrovnaná. K tomu môžu finančné autority využiť rezervy z minulých rokov alebo návratné finančné prostriedky vo forme úverov alebo emisie štátnych dlhopisov. V prípade rozpočtového obdobia môže vláda dosiahnuť vyrovnaný, prebytkový alebo deficitný výsledok. V rámci dlhodobých cieľov finančných autorít operujúcich vo verejnom sektore sa v teórii často poukazuje aspoň na vyrovnaný rozpočet, ktorý je vhodný pre dlhodobý stabilný výsledok.³

1.2 Pohľad do histórie štátnych rozpočtov ako súčasť verejných financií

Korene štátneho rozpočtu, ktorý je súčasťou verejných financií a zároveň akýmsi kontrolným aparátom v oblasti financií verejného sektora, siahajú až do staroveku. V tomto období sa dostávali do popredia orientálne civilizácie, ktoré boli vlastne prvými spoločenstvami, ktoré žili na určitom území na základe istých pravidiel. Práve v týchto

¹ SIVÁK Rudolf a kol. Verejné financie. 1. vyd. Bratislava : Iura Edition, 2007. s. 56-57. ISBN 978-80-8078-094-4.

² MEDVEĎ Jozef a kol. Verejné financie. 2. vyd. Bratislava: Sprint dva, 2011. s.15. ISBN 978-80-89393-46-6

³ VYČÍTAL, David. Dlhodobá udržiteľnosť verejných financií a štátneho dlhu Českej republiky : diplomová práca. Školiteľ : Alena Maaytová. Praha, 2019. s. 10.

orientálnych civilizáciách, ktoré môžeme ešte nazývať aj ako mestské štáty nastal proces prechodu od prírodného hospodárenia ekonomických zdrojov k hospodáreniu v peňažnej forme. Táto forma hospodárenia fungovala na princípe štátnej pokladnice. Peňažné prostriedky, ktoré boli v niektorých mestských štátoch koncentrované v chráme sa využívali na stanovené účely bez väčších obmedzení. Po ére mestských štátov nastupovala historická perióda dvoch veľmocí, a to obdobie starovekého Grécka a Ríma. Starovekí Gréci prišli s právnymi predpismi pri manipulácii s rozpočtom, pričom príjmy plynúce z rozpočtu, ktoré boli vyzbierané od poddaných mali slúžiť na účely výdavkov panovníka. V Ríme, ktoré bolo značne ovplyvňované Gréckom sa vytárala snaha o rovnováhu medzi príjmami a výdavkami štátneho rozpočtu.

Ďalším významným obdobím z hľadiska financií verejného sektora bolo obdobie feudalizmu, ktoré bolo založené na vlastníctve a prenajímaní pôdy. Okrem pôdy sa obdobie feudalizmu označovalo ako obdobie nestabilných účelových fondov. Pre štátny rozpočet je najdôležitejšie obdobie, kedy sa feudálne zriadenie spoločnosti blížilo ku koncu. Práve keď zanikala feudálna spoločnosť, sa začal súkromný sektor separovať od verejného sektora a vznikol štátny rozpočet. Významnosť tohto rozpočtu spočívala v tom, že medzi príjmami a výdavkami existovala istá rovnováha a zároveň výdavky štátu (už nie panovníka) boli kryté zo zdrojov príjmov štátnej pokladnice.

V nasledujúcej časti sa presunieme na domácu pôdu a to do obdobia Rakúsko-Uhorskej ríše. Rakúsko-Uhorsko sa usilovalo o jednotu a stabilitu v oblasti verejných financií. Prvým oficiálne zaznamenaným štátnym rozpočtom bol rozpočet vytvorený v roku 1848, avšak nemal príliš podobné prvky so štátnym rozpočtom aký poznáme dnes. Rozpočet bol ústavne zakotvený až od roku 1863, keď sa upresnili isté procesné úkony a právne predpisy upravujúce vzťahy v oblasti verejných financií. Po rozpade Rakúsko-Uhorskej ríše vznikol na území 1. Česlo-Slovenskej Republiky, štátny rozpočet v roku 1919, ústavne bol zakotvený o rok neskôr, pričom sa svojou štruktúrou a úlohami podobal viac na súčasný rozpočtový systém. Je dôležité vedieť, že rozpočtový systém novovzniknutej Československej republiky sa opieral o poznatky a **piliere rakúskej finančnej školy**. Po vojnovom období, teda po ukončení druhej svetovej vojny, prichádza obdobie

socialistického rozpočtového systému. A poslednou etapou je vznik samostatnej Slovenskej republiky v roku 1993 a prvého štátneho rozpočtu SR.⁴

1.3 Funkcie financií verejného sektora

Práve funkcie verejných financií nám najviac priblížia danú problematiku, pretože na základe nich môžeme najlepšie pochopiť problematiku financií verejného sektora. Pri interpretovaní problematiky verejných financií jednoducho nemôžu byť vynechané ich funkcie, pretože v nich je podstatná časť problematiky obsiahnutá a vysvetľovaná. Odborná verejnosť a autori ekonomickej literatúry sa vo funkciách verejných financií vedeli viac-menej stotožniť a vo všeobecnosti môžeme hovoriť o troch funkciách verejných financií, a to **alokačná, (re)distribučná a stabilizačná**.

Alokačná funkcia financií verejného sektora je vo všeobecnosti spojená s určitými nedokonalosťami trhového mechanizmu a s tým že pri rozdeľovaní istých statkov by trhový mechanizmus nevedel plniť svoju úlohu na 100%. V tomto prípade prichádza do popredia verejný sektor (štát), ktorý pomocou alokačnej funkcie verejných financií pomáha pri rozmiestňovaní verejných statkov medzi všetkých obyvateľov krajiny. Pomocou alokačnej funkcie štát eliminuje efekty negatívnych vplyvov vznikajúcich na agregátnom trhu a taktiež napomáha pri zabezpečovaní verejných statkov pre obyvateľov. Alokačná funkcia teda vo všeobecnosti napomáha naplňať jeden z cieľov fiškálnej politiky, ktorým je efektívnosť, resp. efektívne fungovanie trhového mechanizmu.

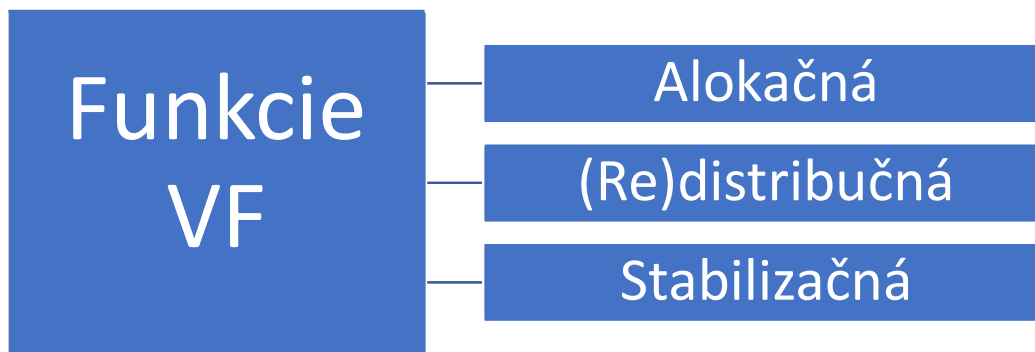
(Re)distribučná funkcia financií verejného sektora je spojená s oblasťou rozdeľovania, resp. prerozdeľovania verejných financií. V podstate môžeme hovoriť o nejakých procesoch alebo možnostiach pri rozdeľovaní dôchodku medzi obyvateľstvo. Pri tejto funkcii hovoríme o zásahoch verejného sektora, ktorý je predstavovaný štátom do rozdeľovania a distribúcie verejných financií. Významným prívlastkom (re)distribučnej funkcie verejných financií je snaha o znižovanie rozdielov medzi obyvateľstvom čo sa týka sociálnych, ako aj ekonomických rozdielov, ktoré môžeme pozorovať čoraz viac v každej etape spoločenského života.

Stabilizačná funkcia financií verejného sektora je spojená najmä so stabilizačnou politikou, ktorá má slúžiť na to, aby došlo k zmierneniu výkyvov spôsobených

⁴ LOUN, Ladislav. Komparace státního rozpočtu ČR a Rakouské republiky v letech 2010-2012 : Bakalárska práca. Školitel : Ivana Pařízková. Brno, 2012. s. 11-12.

ekonomickými cyklami. Aplikovaním stabilizačnej politiky by teda malo dôjsť k zmierneniu spomínaných výkyvov ale výsledok nie je vždy priaznivý pre ekonomické authority. Medzi hlavné ciele tejto funkcie verejných financií môžeme zaradiť nízku nezamestnanosť, teda dosiahnutie prirodzenej miery zamestnanosti a nízku (udržateľnú) úroveň inflácie⁵.

Schéma č.1. Funkcie verejných financií

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Rudolf Sivák a kolektív (2007) s. 58

1.4 Verejné príjmy ako súčasť verejných financií

Po funkciách verejných financií prechádzame do ďalšej časti, kde si podrobnejšie vysvetlíme oblasť verejných príjmov štátu. Príjmy v oblasti verejného sektora vo všeobecnosti slúžia na pokrytie verejných výdavkov, pričom majú väčší vplyv pri zostavovaní rozpočtov ako verejné výdavky. Jednoducho povedané, príjmy si môžeme predstaviť ako isté rozpočtové obmedzenie. Úlohou verejných financií je v podstate napĺňanie troch základných funkcií verejných financií, ktoré sme si charakterizovali vyššie. Príjmy verejného sektora predstavujú základný predpoklad zdravého vývoja verejných financií krajiny, vznikajú v procese výroby a prerozdelenia statkov materiálneho charakteru počas určitého obdobia v danej ekonomike. Aby sme mohli lepšie pochopiť problematiku verejných financií, prejdeme si istými členeniami a charakterizujeme si jednotlivé druhy verejných príjmov.

Prvé členenie verejných príjmov ktoré si charakterizujeme, sú verejné príjmy podľa jednotlivých druhov a ich váh na celkovom objeme:⁶

⁵ SIVÁK, Rudolf a kol. Verejné financie. 1. vyd. Bratislava : Iura Edition, 2007. s. 58-72 ISBN 978-80-8078-094-4.

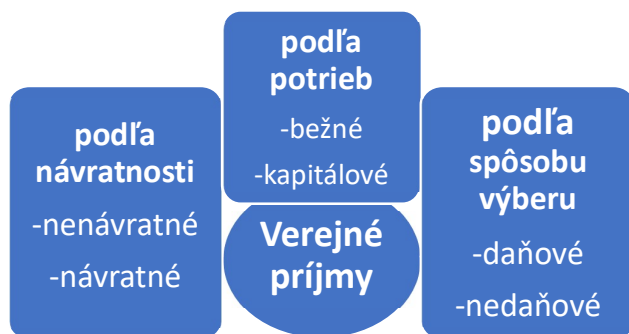
⁶ SIVÁK, Rudolf a kol. Verejné financie. 1. vyd. Bratislava : Iura Edition, 2007. s. 173-174. ISBN 978-80-8078-094-4

- Rozpočtové príjmy
- Mimorozpočtové príjmy

Rozpočtové príjmy predstavujú skupinu príjmov, ktoré sú ekonomickými autoritami prerozdeľované prostredníctvom rozpočtovej sústavy danej ekonomiky. Konkrétnejšie hovoríme o daňových príjmoch, ktoré môžu plynúť do príslušného rozpočtu v plnej výške alebo vo forme podielových daní (podľa percent na celkovom výnose). Okrem daňových príjmov sem zaraďujeme príjmy, ktoré vyplývajú zo zákonných druhov poistenia. Teoreticky sem zaraďujeme aj dotácie plynúce z rozpočtu vyššieho stupňa, i keď v tomto prípade prakticky nehovoríme o príjmoch štátneho rozpočtu ale o štrukturálnej zmene v rámci rozpočtovej sústavy určitej ekonomiky. Skupina **mimorozpočtových príjmov** je prevažne reprezentovaná príjmami vo forme úverov a pôžičiek, ktoré sú poskytované súkromným sektorom pre subjekty, zabezpečujúce poskytovanie verejných statkov. Do tejto skupiny mimorozpočtových príjmov môžeme zaradiť emisiu dlhopisov na všetkých vládnych úrovniach, poplatky občanov krajiny a dokonca aj dary, ktoré sú prevažne poskytované súkromným sektorom.

Ďalšie členenie verejných príjmov, ktoré si predstavíme sa štrukturálne líši od predošlého rozdelenia a ide o príjmy verejného sektora podľa: ⁷

Schéma č.2: Členenie verejných príjmov

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Medveď J. a kol. Verejné financie, s. 168

Podľa návratnosti môžeme hovoriť o návratných a nenávratných príjmoch verejného sektora. Väčšina príjmov je tvorená formou **nenávratných príjmov**, ktoré do sústavy

⁷ MEDVEĎ, Jozef a kol. Verejné financie. 2. vyd. Bratislava: Sprint dva, 2011. s.167-169 ISBN 978-80-89393-46-6

rozpočtov plynú od podnikov a domácností. Nenávratné príjmy predstavujú najmä daňové poplatky, správne poplatky, užívateľské poplatky a v neposlednom rade hovoríme o príjmoch z predaja/prenájmu št. majetku SR a územných samospráv. **Návratné príjmy** štátneho rozpočtu musia byť po uplynutí určitého času za určitých podmienok vrátené poskytovateľom, z čoho vyplýva, že hovoríme o pôžičkách resp. úveroch alebo emisii štátnych cenných papierov. Pri tomto type verejných príjmov ide v podstate o nepovinné a nepravidelné platby, ktoré sú v prospech verejnej správy, pričom poskytovateľovi úveru plynie zisk z úroku. **Bežné príjmy** sú v podstate každoročne sa opakujúce platby, ktoré majú pokryť časť výdavkov vynaložené na bežné potreby obyvateľstva. Hovoríme o daniach, úveroch krátkodobého charakteru a štátnych cenných papieroch. O **kapitálových platbách** nemožno hovoriť ako o pravidelne sa opakujúcich platbách pretože ide o jedno-rázové, neopakujúce transakcie. Môžeme napríklad spomenúť účelové investičné dotácie, investičné úvery, ktoré nie sú krátkodobého charakteru a samozrejme príjmy z obchodovania so štátnym majetkom alebo majetkom verejnej samosprávy.⁸

Daňové príjmy v jednoduchosti povedané predstavujú príjmy štátneho rozpočtu, plynúce do rozpočtu vo forme daní, konkrétne ich na území SR členíme na:

Tabuľka č. 1: členenie daní na území SR

1. Dane z príjmov, ziskov a kapitálového majetku.
2. Dane plynúce z tovarov a služieb
3. Dane vyplývajúce z medzinárodných transakcií a zahraničného obchodu
4. Miestne dane
5. Ostatné dane
6. Iné dane
7. Fondy sociálneho a zdravotného poistenia – sociálna poisťovňa a zdravotná poisťovňa

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Beličková K. a kol. Rozpočtová teória, politika a prax, str. 94

Ako som už uviedol aj vyššie, daňové príjmy ako časť príjmov verejného sektora, tvoria prevažnú časť prostriedkov na strane príjmov rozpočtových sústav (90%). Dane sú v podstate príjmy štátneho rozpočtu ktoré upravuje zákon a majú slúžiť vládám a autoritám

⁸ MEDVEĎ Jozef a kol. Verejné financie. 2. vyd. Bratislava: Sprint dva, 2011. s.167-169 ISBN 978-80-89393-46-6

ako nástroj pre naplnenie cieľov ich fiškálnej politiky. V prípade **nedaňových príjmov** spomenieme najmä odvody, príspevky PO, poplatky miestneho aj centrálného charakteru, a v závere si stručne objasníme aj pokuty a sankcie.⁹

Rudolf Sivák a kol. definujú **poplatky** ako „*verejné príspevky, ktoré štát (a tiež samosprávne zväzky) ukladá jednotlivcom. Spôsob a miera ukladania sú autoritatívne stanovené. Ide vlastne o osobité príspevky na úhradu nákladov inštitúcií, ktorých úkony títo jednotlivci vyvolali.*“¹⁰

Kornélia Beličková a kol. popisujú pojem **odvody** „*ako povinné nenávratné platby štátnych podnikov a organizácií do verejných rozpočtov. Na rozdiel od daní sa môžu realizovať aj na základe nižšej právnej normy (vyhlášky alebo nariadenia)*“¹¹

Pokuty a sankcie môžeme prakticky zhrnúť do jednej kategórie, v ktorej hovoríme o určitých finančných alebo právnych následkoch, pri porušení istej právnej normy alebo povinnosti ekonomického subjektu voči vládnym autoritám (vrátane VÚC).

1.4.1 Dane ako primárny zdroj príjmov verejného sektora

Keďže dane predstavujú rozhodujúcu časť verejných príjmov priblížime si ich v nasledujúcej podkapitole. Takmer v každej vyspelej ekonomike si predstavitelia štátu/vládne autority určia podmienky zdaňovania, na základe ktorých bude do štátneho rozpočtu plynúť istý objem finančných prostriedkov, čo nazývame pojmom **daňové príjmy**. V oblasti daní musí vláda a jej predstavitelia vnímať aj iné aspekty ako zdroj príjmu štátneho rozpočtu. Mnoho ekonómov sa od vzniku pojmu štátny rozpočet snažili predkladať isté požiadavky. Keďže dane nie sú primárnou témou našej práce spomenieme si len jednu z mnohých formulácií daňového systému. Nositeľ Nobelovej ceny za ekonómiu a významný ekonóm E. Stiglitz (1997), sformuloval svojich päť požiadaviek pre systém príjmov daňového charakteru:¹²

⁹ BELIČKOVÁ, Kornélia a kol. Rozpočtová teória, politika a prax. 2. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2019. s. 93-96. ISBN 978-80-7598-630-6.

¹⁰ SIVÁK, Rudolf a kol. Financie. 1. vyd. Editor: Ing. Pavol Ochotnický, PhD. Bratislava, 2015. s. 175. ISBN 978-80-8168-233-9.

¹¹ BELIČKOVÁ, Kornélia a kol. Rozpočtová teória, politika a prax. 2. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2019. s. 93-96. ISBN 978-80-7598-630-6.

¹² SIVÁK Rudolf a kol. Verejné financie. 1. vyd. Bratislava : Iura Edition, 2007. s. 173-174. ISBN 978-80-8078-094-4.

- Ekonomická efektívnosť – nebráni alokácii zdrojov verejnosti
- Administratívna jednoduchosť
- Flexibilita daňového systému – schopnosť pružne reagovať na zmeny
- Jednoznačný vzťah k politickému systému – prehľad podmienok zdanenia občanov
- Spravodlivosť – pre všetky skupiny občanov.

Dane môžeme členiť z rôznych hľadísk, no základným členením delíme dane na:

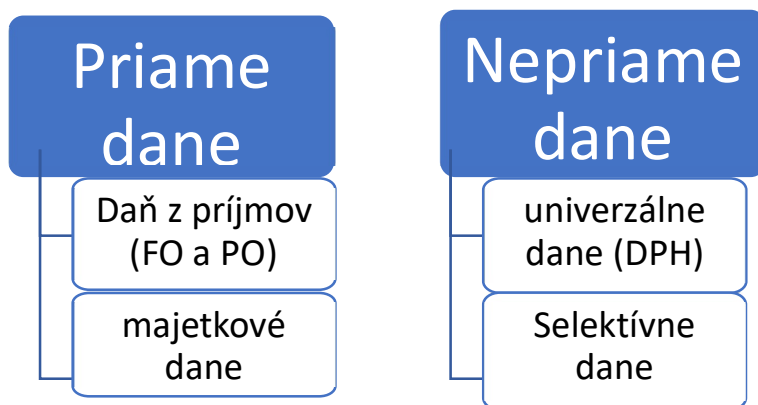
- Priame
- Nepriame

Z časového hľadiska môžeme prvýkrát hovoriť o **priamych daniach**, ktoré boli stanovované jednoduchým spôsobom. Až do momentu kým ekonomiky dokázali pokryť výdavky rozpočtov z priamych daní, nepriame dane vo svojich systémoch neaplikovali. S nepriamymi daňami sa začíname stretávať v obdobiach recesie a ekonomického zostupu krajín, spôsobeného krízou, vojnami a pod. **Priame dane** sú platené občanmi krajín priamo do sústavy rozpočtov, v podobe istého štátom stanoveného percenta, resp. časti z príjmov obyvateľstva.

Priame dane môžeme ešte ďalej špecifikovať na dôchodkové, majetkové a špecifické dane, ku ktorým si povieme stručnú charakteristiku. **Dôchodkové dane**, predstavujú základnú formu priamych daní, kde predmetom dane je príjem ekonomického subjektu, ktorý môže vykazovať vo forme príjmov zo závislej činnosti, príjmov z podnikania alebo inej samostatne zárobkovej činnosti. V prípade **majetkových daní**, je výnos z daní spojený s vlastníctvom majetku ekonomických subjektov. Hovoríme o jedno-rázových daniach oproti cyklickým, ktoré sa vyskytujú v ostatných prípadoch. Predmetom špecifických daní môžu byť určité činnosti ktoré vykonáva aktívny ekonomický subjekt, a pri jeho činnosti vznikajú rôzne nepriaznivé následky. Najjednoduchšie si to vieme vysvetliť pomocou konkrétneho príkladu v podobe dani z motorových vozidiel, na základe faktu, že autá a motorové vozidlá sú škodlivé pre životné prostredie. **Nepriame dane** rozdeľujeme do dvoch väčších skupín na **univerzálne** a **selektívne dane**. Do kategórie univerzálnych daní môžeme začleniť **daň z pridanej hodnoty** a **daň z obratu**, ktorá figurovala v daňovom

systéme ČSFR až do konca roku 1992, no v súčasnosti ju môžeme pozorovať len vo vyspelých ekonomických systémoch ako napríklad USA. Zo selektívnych daní si vymenujeme tie, ktoré sa v odbornej ekonomickej literatúre najčastejšie vyskytujú: spotrebná daň z piva, vína, liehu, tabakových výrobkov, minerálneho oleja a energií.¹³

Schéma č. 3: Základné členenie daní na území SR

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Medveď J. a kol. Verejné financie (2011). s. 180

1.5 Charakteristika pojmu udržateľnosť verejných financií

V tejto kapitole sa budeme venovať pojmu udržateľnosti verejných financií, na úvod si teoreticky zadefinujeme pojem udržateľnosti (teoretické prístupy k udržateľnosti) a následne si ho podrobnejšie rozoberieme v podmienkach OECD a Európskej únie.

Jeden z prvých autorov ekonomickej literatúry, ktorý sa špecializoval na problematiku udržateľnosti bol Blanchard (1990), ktorý sa na problematiku pozeral z pohľadu aktuálnej fiškálnej politiky, pričom negatívne poukazoval na trend zadlžovania vlád. Bol zástancom toho, že miera zadlženia by sa mala pohybovať na úrovni svojej pôvodnej hladiny. Okrem toho sa venoval otázkam, ako sa bude pri súčasnom nastavení fiškálnej politiky pohybovať verejný dlh, resp. aké kroky musia podniknúť ekonomické authority, aby zmiernili pokles daňových príjmov štátneho rozpočtu. Využíval dva ukazovatele pre vyjadrenie udržateľnosti verejných financií, ktorými sú primárny GAP spolu s daňovým GAP-om. V spomínaných ukazovateľoch boli zahrnuté najmä základné veličiny,

¹³ SIVÁK, Rudolf a kol. Verejné financie. 1. vyd. Bratislava : Iura Edition, 2007. s. 183-187. ISBN 978-80-8078-094-4

ktorými sú verejný dlh, spotreba statkov a služieb a i. Vo svojich bádaniach nevynechal ani ukazovateľ úrokovej miery alebo tempa rastu.¹⁴

Podľa informácií z tematického prehľadu Európskeho semestra o udržateľnosti verejných financií, môžeme tento pojem charakterizovať ako schopnosť vládnych autorít udržať dlhodobú stabilitu v oblasti výdavkov, daňových príjmov (aj nedaňových), pričom musia ustrážiť aj ukazovatele ako solventnosť a musia ustrážiť aj svoje záväzky voči iným subjektom. Finančné a hospodárske krízy, ktoré nás postihli poukázali na dôležitosť udržateľnosti verejných financií. Udržateľnosť napomáha vládny autoritám držať verejný dlh čiastočne pod kontrolou, a zároveň zabezpečiť bezproblémové vydávanie dlhopisov v prípade potreby vládnych autorít alebo iných ekonomických subjektov.¹⁵

Pokiaľ sa miera zadlženosti udržiava dlhodobo na stabilnej úrovni, verejný dlh nepredstavuje žiadnu neprijateľnú hrozbu pre vládne authority. To však neznamená že vysoké zadlženie je pre ekonomiky prijateľné pretože vznikajú náklady z platenia úrokov. Ekonomovia sa zhodli, že existuje istá hranica keď už je verejný dlh nestabilný a vymyká sa udržateľnosti, ale neexistuje žiadna konkrétna hodnota, ktorá by tento jav jasne definovala. Udržateľnosť verejných financií sa v podstate snaží najmä o udržanie úrovne dlhu, tak aby nedochádzalo k ďalším rastom, pričom sa nemusí výlučne snažiť o znižovanie štátneho dlhu. Z čoho vyplýva že prioritným cieľom fiškálnych politík nie je zníženie ale práve udržanie dlhu, aj z dôvodu lepšej dosiahnuteľnosti tohto kritéria.¹⁶

Problematika udržateľnosti verejných financií je sprevádzaná dvoma javmi, ktoré sú si navzájom protichodné. Prvým fenoménom je tlak na vládne authority, konkrétne na verejné výdavky, spôsobený zvýšenými požiadavkami obyvateľov v oblasti verejných služieb. Druhým trendom súčasnosti je tlak verejnosti spojený s požiadavkou čo najnižšieho daňového zaťaženia, čo pre rozpočet znamená menej príjmov, ktoré plynú z daní ekonomických subjektov. Existuje veľmi veľa faktorov ktoré ovplyvňujú mieru udržateľnosti verejných financií. Často pozorovaným problémom v súčasnosti je najmä

¹⁴ VYČÍTAL, David. Dlouhodobá udržitelnost veřejných financí a státního dluhu České republiky : diplomová práce. Školitel : Alena Maaytová. Praha, 2019. 69 s. 3-4.

¹⁵ Evropský semestr – tematický přehled: Udržatelnost veřejných financí [online], s. 1. [cit. 2021-03-27]. Dostupné na : https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_public-finance-sustainability_cs.pdf

¹⁶ BABOR, Václav. Dlouhodobé dopady fiškální nerovnováhy : Diplomová práce. Školitel : Ing. Petr Musil, Ph.D. Praha, 2004. s. 37.

neefektívne fungujúci verejný sektor, ale taktiež to môžu byť aj nepredvídateľné výkyvy, ktoré rovnako negatívne ovplyvňujú udržateľnosť verejných zdrojov. O dlhodobu udržateľnom stave verejných financií môžeme hovoriť v tom prípade, keď verejný dlh neprevyšuje hraničné hodnoty a zároveň sa nemenia právne kritériá.¹⁷

1.5.1 OECD a udržateľnosť financií verejného sektora

V úvodnej časti nasledovnej podkapitoly si povieme základné informácie o OECD, po ktorých sa budeme podrobne venovať prínosu OECD do oblasti udržateľnosti verejných zdrojov. Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) je medzinárodná organizácia, ktorá vznikla za účelom pomoci a podpory. Vo vzájomnej spolupráci s vládami členských krajín sa usiluje o vytváranie štandardov a snaží sa nájsť správne postupy a odporúčania v ekonomických otázkach, pričom nezabúda ani na životné prostredie a ekológiu. V rámci hospodárskeho sektora sa OECD snaží o dosiahnutie lepších výsledkov v oblastiach ekonomickej výkonnosti, zamestnanosti, vzdelania a daňových únikov. Ďalej napomáha ekonomickému rozvoju v jednotlivých krajinách a globalizácii, ktorá je v súčasnosti významným fenoménom.

Členské krajiny OECD sa zhodujú na tom, že vývoj financií verejného sektora nie je trvalo udržateľný, a práve z toho dôvodu vypracovala táto organizácia isté požiadavky, ktoré majú slúžiť na stabilizáciu fiškálnej politiky. Môžeme si spomenúť napríklad zvýšenie priemernej hodnoty HDP o 4%, ktorý by mal slúžiť na stabilizáciu pomeru dlhov k celkovému HDP. Ďalej môžeme hovoriť o zvýšených nákladoch na zdravotníctvo a takisto o nákladoch na dôchodkové zabezpečenie obyvateľstva. Rozhodujúcim krokom pri udržateľnosti verejných financií je formovanie takých mechanizmov, ktoré vláda využíva na spracovanie určitých prognóz, vďaka ktorým dochádza k zmierneniu krízového stavu. Výrazným problémom udržateľnosti verejných financií sú v súčasnosti najmä demografické zmeny obyvateľstva, na ktoré vlády nedokážu reagovať v dostatočnej miere. Všetci sa zhodneme na tom, že je veľmi dôležité prijímať strategické rozhodnutia, ktoré zohľadňujú súčasné trendy a požiadavky obyvateľstva. V roku 2011 predstavovali trhy verejného obstarávania v sektore OECD takmer 12% z celkového HDP krajiny, z čoho logicky

¹⁷ SABAYOVÁ, Monika. Dlhodobá udržateľnosť verejných financií. In: Sabayová, M. Presperinová, M. Ekonomika a financie verejného sektora. APZ v Bratislave, 2018. s. 171-172. ISBN 978-80-8054-776-9. [online]. Dostupné na <https://www.akademiapz.sk/sites/default/files/KSV/EFVS%202018%20Sabayov%C3%A1%20Presper%C3%ADnov%C3%A1%20elektr..pdf>

vyplýva, že vládne autority majú veľké možnosti v oblasti podpory inovácií a spotreby na udržateľnej úrovni. Môžeme pozorovať trend v oblasti transparentnosti verejných výberových konaní, ktoré v súčasnosti naberajú takisto na svojom význame.¹⁸

1.5.2 Dlhodobá udržateľnosť verejných financií a EÚ

Európska únia definuje dlhodobú udržateľnosť verejných financií ako istú schopnosť vládnych autorít zachovať súčasnú hodnotu výdavkov, daní a iných veličín na stabilnej úrovni, bez toho aby došlo k ohrozeniu nastavenia jej fiškálnej politiky. Pri udržateľnosti financií verejného sektora nemôžeme hovoriť o náhodnom jave, pretože obsahuje zásady, ktoré sa týkajú každej vlády rovnako, bez ohľadu na súčasný stav verejného dlhu krajiny. Pre každú ekonomiku pôsobiacu v rámci EÚ je dlhodobá udržateľnosť verejných financií veľmi dôležitou tematikou, práve kvôli vydávaniu štátnych cenných dlhopisov. Členské štáty únie musia byť schopné flexibilne reagovať na neočakávané udalosti vo forme hospodárskej krízy alebo iných výkyvov v rámci ekonomického cyklu. Od roku 2008 môžeme pozorovať stále zvyšovanie tlaku na oblasť rozpočtov, čo je spôsobené vo veľkej miere aj finančnou krízou z roku 2008, pričom starnutie obyvateľstva EÚ a demografická situácia tieto tlaky ešte viac znásobuje. Ustálenie a stabilizácia v oblasti verejných financií v členských štátoch EÚ nastala od roku 2014, keď vlády začínajú generovať zníženie verejného dlhu, avšak pre mnohé členské krajiny ostáva otázka verejného dlhu významnou problematikou. Práve z vyššie uvedených príčin je predpoveď budúceho vývoja verejného dlhu veľmi dôležitou súčasťou výkonu fiškálnej politiky krajín. EÚ sa snaží dlhodobo o zníženie schodku k HDP pričom v roku 2017 bola na úrovni 1,2% a v roku 2019 dosiahla ešte nižšiu hodnotu 0,9%. Práve vďaka snahe EÚ o znižovanie schodku k HDP sa pomer dlhu členských krajín k HDP od roku 2014 znižuje. Udržateľnosť verejných financií v únii úzko súvisí s Paktom o stabilite a raste a s mnohými procesnými úkonmi, ktoré vykonáva Európsky semester, v rámci ktorého Európska komisia jedná spolu s členskými štátmi o jednotlivých otázkach. Pri dlhodobej udržateľnosti musia vládne autority sledovať aj krátkodobé problémy v oblasti verejných financií a strednodobé problémy, ktoré predchádzajú dlhodobým fiškálnym problémom, spojených najmä s nákladmi vynaloženými na starnutie obyvateľstva. Na sledovanie udržateľnosti verejných financií využíva EÚ tri hlavné fiškálne ukazovatele, ktoré si v tejto časti len stručne vymenujeme, z dôvodu, že tieto ukazovatele budú predmetom praktickej časti našej práce. Hovoríme teda o ukazovateľoch

¹⁸ Meranie výkonnosti verejnej správy 2011, Zhrnutie v slovenčine, 2011, [online], s. 2-4 [cit. 2021-03-27]. Dostupné na: <https://search.oecd.org/gov/48243719.pdf>

S0, S1 a S2, pričom ukazovateľ S0 pracuje s krátkodobými rizikami fiškálnej politiky, indikátor S1 pracuje s rizikami a fiškálnymi problémami v strednodobom časovom horizonte a ukazovateľ S2 pracuje s rizikami na dlhodobej úrovni (budúce nerovnováhy št. rozpočtu). Tieto ukazovatele slúžia vládnyim autoritám členských krajín EÚ na komplexné riešenie problematiky dlhodobej udržateľnosti verejných financií.¹⁹

1.6 Rakúska republika, jej základné ukazovatele a územnosprávne členenie

V nasledovnej časti našej práce si povieme podrobnejšie informácie o Rakúsku, so zameraním na základné ekonomické ukazovatele, resp. na základnú charakteristiku hospodárstva Rakúska. Rakúsko vstúpilo do EÚ v roku 1995, pričom politický systém krajiny je pluralitná demokracia. Vo vyspelej krajine akou je Rakúsko figuruje oddelená výkonná a zákonodarná moc, pričom zákonodarnú moc predstavuje parlament Rakúskej republiky a výkonnú moc reprezentuje Spolková vláda Rakúskej republiky, resp. spolkový kancelár. Parlament Rakúskej republiky je rozdelený na dve komory, dolnú komoru kde zasadá Národná rada a hornú komoru kde zasadá Spolková rada Rakúskej republiky. Na čele krajiny, v pozícii hlavy štátu stojí Spolkový prezident, ktorý reprezentuje celú federatívnu republiku Rakúska. Územie krajiny sa člení na 9 spolkových krajín, ktoré si uvedieme v závere tejto kapitoly. Hlavným mestom Rakúska je Viedeň, v krajine sa rozpráva viacerými jazykmi ako napr. maďarčina, slovenčina, pričom úradným jazykom je nemecký jazyk. Rakúsko je samozrejme členom eurozóny a zákonom stanoveným platidlom na území spolkovej republiky Rakúska je mena Euro (€).²⁰

Tak ako v každej vyspelejšej ekonomike, aj v Rakúsku máme isté hlavné členenie hospodárstva. Hovoríme konkrétne o poľnohospodárstve, priemysle, službách a stavebníctve. Povieme si niečo stručne, chronologicky o jednotlivých odvetviach hospodárstva a na záver sa prepracujeme až k územnosprávnemu členeniu Rakúska, ktoré v tejto kapitole nemôžeme nespomenúť. Prvé odvetvie ktorému sa budeme venovať je

¹⁹ Evropský semestr – tematický prehľad: Udržateľnosť verejných financií [online], s. 1-8. [cit. 2021-03-27]. Dostupné na : https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_public-finance-sustainability_cs.pdf

²⁰ LOUN, Ladislav. Komparace státního rozpočtu České republiky a Rakouské republiky v letech 2010 – 2012 : Bakalárska práca. Školiteľ: JUDr. Ivana Pařízková, Ph.D. Brno, 2012. s. 68.

poľnohospodárstvo. Veľké zastúpenie v sektore poľnohospodárstva Rakúskej republiky majú malé farmy, ktoré sú prevažne rodinného charakteru. Dôraz sa v tejto oblasti kladie najmä na ekologické ukazovatele, pretože ekológia a šetrenie životného prostredia sú výrazným trendom súčasnej globálnej politiky. V roku 2019 bol podiel agro-sektora na celkovom HDP v hodnote 1,3%, z čoho môžeme logicky usúdiť, že Rakúsko nie je práve poľnohospodársky zameraná krajina a dôraz sa bude klásť na priemysel a služby. Vývoz kvalitných výrobkov sa oproti roku 2018 posunul po krivke smerom hore, celkovo o 6,5%. Výrobky tvoria celkovo 8% z celkového množstva, ktoré Rakúsko exportuje do zahraničných krajín, pričom kladú dôraz na domáce/regionálne výrobky. Najdôležitejším potravinárskym statkom Rakúska je značka energetických nápojov, po ktorých nasledujú syry a potrava pre zver.

Ďalším odvetvím bude **priemysel**, v ktorom zohrávajú dôležitú úlohu malé a stredné podniky. Zaujímavosťou je že väčšina podnikov pôsobiacich v sektore priemyslu zamestnáva len maximálne 10 pracovníkov, pričom najväčší dopyt po pracovnej sile si vyžaduje kovospracujúci a strojársky priemysel. Pre odvetvie priemyslu predstavuje vývoz/export neoddeliteľnú súčasť keďže podľa štatistik 6 z 10 €, zarábajú rakúske podniky práve prostredníctvom exportu. Pandémia ovplyvnila priemysel nepriaznivo, tak ako ostatné zložky spoločenského života, pričom pre priemysel Rakúska znamená pandémie Covidu-19 stratu hrubej pridanej hodnoty v hodnote 596 miliónov €, čo v percentách vyjadruje 0,15% celkovej pridanej hodnoty Rakúska. V neposlednom rade si povieme o podiele priemyslu na celkovom HDP, ktorý sa uvádza v celkovej hodnote 28,8% z celkového objemu vytvárajúceho HDP Rakúska.

V poslednej časti si bližšie charakterizujeme sektor **služieb a stavebníctva**. Nakoľko stavebníctvo predstavuje významný sektor hospodárstva skôr z pohľadu zamestnanosti než samotných ekonomických ukazovateľov, dovoľil som si spojiť spomínané dve oblasti do jednej časti. Sektor **stavebníctva** v Rakúsku je významný hlavne počtom zamestnancov ktoré zastrešuje, nakoľko v roku 2019 zamestnával spomínaný sektor takmer 275 000 zamestnancov (cca 2/3 cudzinci), pričom môžeme spomenúť najväčšiu stavebnú spoločnosť STRABAG. Najvýznamnejším sektorom, v hospodárskom systéme Rakúskej republiky je sektor **služieb**, ktorého celkový podiel na HDP predstavuje 70%, pričom významnú rolu v najhodnotnejšom sektore zohráva cestovný ruch. Celkový príjem z oblasti cestovného ruchu, bol za rok 2019 vyčíslený v hodnote približne 20,5 miliárd €, zároveň zaznamenala

podiel na celkovom exporte služieb v hodnote 30,5 %. V predošlých rokoch oblasť cestovného ruchu (služieb) naberala na obrátkach a zaznamenávala rekordné hodnoty či už v počte domácich alebo zahraničných turistov. Avšak boom v oblasti turizmu a cestovného ruchu prerušila pandémie spojená s ochorením Covid-19, ktorá spôsobila takmer 100% prepád štatistických ukazovateľov cestovného ruchu. Aby sme si to vedeli predstaviť v číslach uvediem príklad z praxe, keď sa hodnota oproti letným prenocom z hodnoty vyše 150 miliónov prenocom prepada na úroveň necelých 300 000. V roku 2019, teda rok pred pandemiou zaznamenával cestovný ruch približne o 8 mil. prenocom viac ako počas pandémie COVID-u-19.²¹

Na záver by som ešte dodal fakt, že situácia spôsobená COVIDOM-19 negatívne poznačila takmer všetky sféry spoločenského aj hospodárskeho života, čo má za následok recesiú a pokles ukazovateľov ekonomickej výkonnosti krajín.

Tabuľka č. 2: Územnosprávne členenie Rakúska

Rakúsko je spolková republika a administratívne sa člení na 9 spolkových krajín:
• Burgenland (Burgenland) / hl. mesto Eisenstadt,
• Dolné Rakúsko (Niederösterreich) / hl. mesto St. Pölten,
• Horné Rakúsko (Oberösterreich) / hl. mesto Linz,
• Korutánsko (Kärnten) / hl. mesto Klagenfurt,
• Salzbursko (Salzburgerland) / hl. mesto Salzburg,
• Štajersko (Steiermark) / hl. mesto Graz,
• Tirolsko (Tirol) / hl. mesto Innsbruck,
• Viedeň (Wien),
• Vorarlbersko (Vorarlberg) / hl. mesto Feldkirch.

Zdroj: vlastné spracovanie, dostupné na: <https://www.geonames.org/AT/administrative-division-austria.html>

²¹ Ministerstvo zahraničných vecí a Európskych záležitostí SR : Ekonomická informácia o teritóriu Rakúska republika [online]. s. 4-5 [cit. 2021-03-27]. Dostupné na : <https://www.mzv.sk/documents/10182/620840/Rak%C3%BAsko+-+ekonomick%C3%A9+inform%C3%A1cie+o+terit%C3%B3riu+2020>

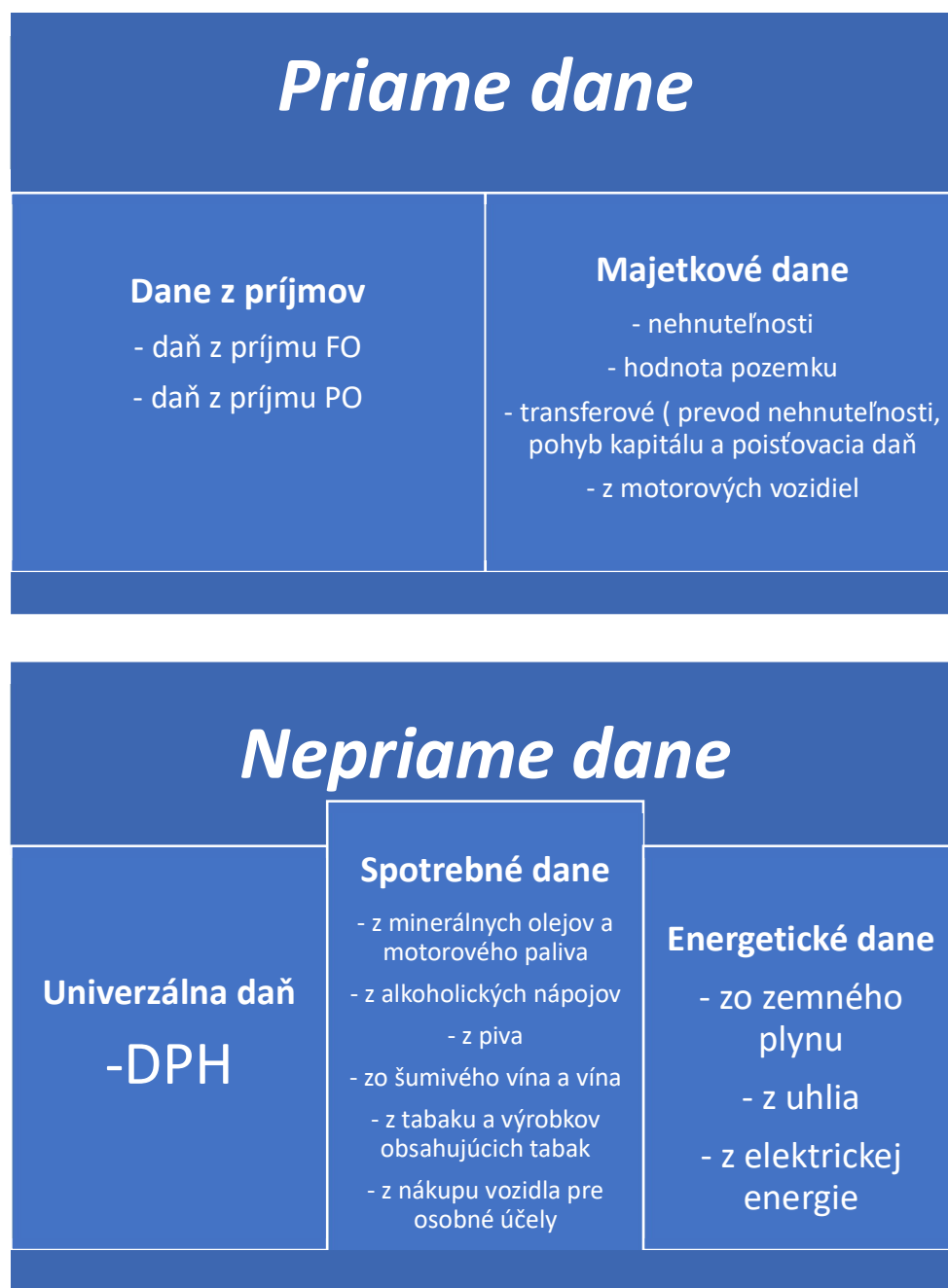
1.7 Federálny rozpočet Rakúskej republiky

Rozpočet Rakúska ale aj iných krajín je v podstate výsledkom interakcií medzi verejnými príjmami a výdavkami, pričom pre čerpanie financií zo štátneho rozpočtu sú nevyhnutné v prvom rade verejné príjmy. Vládne výdavky môžu byť plánované, napr. výstavba ciest či zlepšenie verejných služieb, avšak môžu nastať aj prípady keď vláda nevie celkom ovplyvniť stav verejných výdavkov. Typickým príkladom takejto situácie je pandémia spojená s ochorením COVID-19, ktorá si doposiaľ vyžiadala už nemalé finančné prostriedky verejného sektora. Stagnuje ekonomika, zdravotníctvo je v stave preťaženia a náklady spojené s pandémiou sa stále len zvyšujú. Táto kríza opäť poukazuje na dôležitosť udržateľnosti verejných financií a dlhodobého plánovania ekonomických aj vládnych autorít.

1.7.1 Príjmy verejného sektora

Hlavnú zložku **rozpočtových príjmov** Rakúskej republiky, tvoria tak ako vo väčšine krajín prevažne **dane**, ktoré sa výrazným spôsobom podieľajú na rozvoji krajiny po ekonomickej ale aj sociálnej stránke. Po daniach nasledujú rôzne **poplatky** obyvateľstva, ktoré môžu mať regionálny ale aj centrálny charakter. Základný rámec pravidiel, ktorý upravuje finančné vzťahy v krajine je zakotvený v ústave, konkrétne ide o finančný ústavný zákon Finanz-Verfassungsgesetz 1948 (F-VG 1948), BGBl. Nr. 45/1948, ktorý má zabezpečiť dobré finančné vzťahy medzi Rakúskom ako Federáciou (celok), jednotlivými spolkovými krajinami a jej obcami. K príjmom federálneho rozpočtu Rakúska, ktoré sú **daňového charakteru** zaraďujeme predovšetkým priame dane. V Rakúsku hovoríme predovšetkým o **dani z príjmu FO a PO**, následne môžeme z priamych daní spomenúť **majtkové dane**. K nepriamym daňovým platbám rakúskeho obyvateľstva patrí predovšetkým DPH, ďalej hovoríme o **spotrebných daniach, daniach plynúcich z energií** a takisto o **CLE**. Podrobnejšie členenie daní si ukážeme v schéme č. 4. Medzi **nedaňové príjmy** rozpočtu zaraďujeme rôzne **poplatky a príspevky**, ako napr. príspevky na dôchodkové poistenie, poistenie v nezamestnanosti a mnoho iných, ktoré si čiastočne vymenujeme v tabuľke č.3.²²

²² LOUN, Ladislav. Komparace státního rozpočtu ČR a Rakouské republiky v letech 2010-2012 : Bakalárska práca. Školitel : Ivana Pařízková. Brno, 2012. s. 24 – 25.

Zdroj: vlastné spracovanie podľa LOUN Ladislav, Komparace státního rozpočtu České republiky a Rakouské republiky v letech 2010 – 2012, str. 73 – 75

Tabuľka č. 3. Druhy nedaňových príjmov federálneho rozpočtu Rakúskej republiky

Poplatky ako nedaňové príjmy

Príspevky ako nedaňové príjmy

Súdne poplatky	Na sociálne zabezpečenie
----------------	--------------------------

Správne poplatky	Na poistenie v nezamestnanosti
Územné poplatky	Na dôchodkové a zdravotné poistenie
Obecné poplatky	Príspevky zamestnávateľa na tzv. rodinný vyrovnávací fond
Poplatky za kolký	Ďalej môže ísť o príjmy z predaja federálneho majetku, ziskov z akcií vlády, emisie dlhopisov, z úverov...

Zdroj: vlastné spracovanie podľa podľa LOUN Ladislav, Komparace státního rozpočtu České republiky a Rakouské republiky v letech 2010 – 2012, str. 25, 73 – 75

1.7.2 Výdavky verejného sektora

Príjmy štátneho rozpočtu, plynúce či už z daní alebo nedaňových transakcií predchádzajú **rozpočtovým výdavkom**. Hovoríme o výdavkoch vlády na **všeobecnú verejnú správu**, kde najväčšiu časť verejných výdavkov tvoria mzdy a odmeny pre pracovníkov verejnej správy, ale zaradíme sem aj pomoc zahraničiu a všeobecné služby. Ďalšou výdavkovou oblasťou, sú **výdavky na obranu**, konkrétnejšie ide o vojenskú a civilnú ochranu ako aj o pomoc zahraničiu v armádnej oblasti. Ak sme spomenuli výdavky na obranu, určite nemôžeme vynechať výdavky na **verejný poriadok a bezpečnosť**, kde smerujú finančné prostriedky na fungovanie a bezproblémový chod polície, hasičov, väzenských objektov atď. Po verejnom poriadku a bezpečnosti prichádza na rad aj **hospodárstvo** a výdavky spojené s ním. V tejto kategórii si môžeme spomenúť vynakladanie finančných prostriedkov na prevádzky, jednotlivé hosp. odvetvia ale aj na poľnohospodárstvo a ťažbu. Súčasným celosvetovým trendom je v poslednej dobe najmä ekológia a zelenšie fungovanie ekonomík. Práve z toho dôvodu nasleduje oblasť verejných výdavkov určených pre **ochranu životného prostredia**, kde sa vyskytujú výdavky na ochranu živočíšnych druhov ako aj náklady na odpadové vody. Po ochrane prírody a jej zdrojov prichádza do popredia aj ochrana človeka a celkového obyvateľstva, čo naznačuje, že ďalšou skupinou, ktorú spomenieme je **zdravotná starostlivosť**. Spolková rakúska vláda

vynakladá v tejto oblasti prostriedky na služby, zdravotné výrobky a pomôcky ako aj na nemocničnú a ambulantnú liečbu obyvateľov. Ďalšou dôležitou kategóriou je **bývanie a komunitné služby**, kde patria náklady na osvetlenie a takisto výdavky zabezpečujúce stále zásoby vody pre obyvateľov. Vzdelanie, voľný čas a zábava sú neoddeliteľnou súčasťou nás všetkých, a preto prechádzame na výdavky spojené s **voľným časom, športom, kultúrou a náboženstvom**, a výdavky vládnych autorít na **vzdelávanie**, ktoré je veľmi dôležitou veličinou v každom vyspelom spoločenstve. Poslednou kategóriou ktorú si v tejto kapitole vysvetlíme sú náklady finančných autorít **na sociálne zabezpečenie**, čo je jedna z najdôležitejších kategórií verejných výdavkov, pretože má zabezpečiť staršie generácie na dôchodku ako aj obyvateľov bez zamestnania alebo zdravotne postihnuté skupiny obyvateľstva, pričom ich podiel na verejných príjmoch je značne nižší.²³

Schéma č. 5: Výdavky verejného sektora na území Rakúska

Zdroj: vlastné spracovanie podľa informácií z podkapitoly 1.7.2

²³ Výdavky verejnej správy podľa kompetencií (COFOG) 2016– 2019, ESA 2010, [online]. Rakúsko. 30.9.2020. [29.3.2021]. Dostupné na: http://www.statistik.at/web_de/statistiken/wirtschaft/oeffentliche_finanzen_und_steuern/oeffentliche_finanzen

2. Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

2.1 Cieľ práce

Cieľom našej bakalárskej práce je vysvetlenie a priblíženie tematiky verejných rozpočtov, príjmov, výdavkov a udržateľnosti finančných zdrojov verejného sektora, ktorá s pôsobením času a technológií stále viac nabera na dôležitosť. V prvej časti práce sa zoznamujeme so základnými pojmami verejných financií, ktoré sú nevyhnutné pre pochopenie danej problematiky. Okrem pojmov a definícií z oblasti verejných financií sa v teoretickej časti práce venujeme aj inštitúciám ako EÚ a OECD, ktoré pri otázke udržateľnosti verejných financií nesmú chýbať. V závere teoretickej časti môžeme vidieť základné informácie o Rakúsku, ako našej vybranej krajine z Európskej únie, na ktorú sa budeme zameriavať v praktickej časti našej práce.

Pri napĺňaní hlavného cieľa bakalárskej práce sme museli naplniť určité čiastkové ciele pomocou ktorých sa postupne dostávame k primárnemu cieľu našej práce:

- Charakteristika základných pojmov z oblasti financií verejného sektora,
- Pohľad do histórie rozpočtov, medzi ktorými figuruje rozpočet Rakúsko-Uhorska, ktorého členom bolo Československo
- Vysvetlenie funkcií verejných financií, ako neoddeliteľnej súčasti pri definícii verejných zdrojov,
- Základná charakteristika Rakúska, jej ekonomických ukazovateľov a štátneho rozpočtu Rakúskej republiky, ktorému sa budeme naďalej venovať v praktickej časti našej práce
- Interpretácia vybraných ukazovateľov, z pohľadu udržateľnosti verejných financií v Rakúsku s porovnaním s EÚ²⁷

K tomu, aby mohli byť naše čiastkové ciele dostatočne splnené, sme si dôkladne preštudovali domácu aj cudzojazyčnú literatúru z oblasti verejných financií. Pri splnení posledného cieľa bolo nevyhnutné správne použitie teoretických poznatkov z prvej časti a ich vhodné aplikovanie na konkrétnu krajinu, v našom prípade to je Rakúsko.

2.2 Metodika práce a metody skúmania

Pri vypracovaní našej bakalárskej práce sme sa snažili o postupné uvedenie do oblasti financií verejného sektora, prostredníctvom charakteristiky pojmu verejné financie, histórie št. rozpočtov, funkcií verejných financií a podrobnejšej analýzy príjmovej časti št. rozpočtu. Po vysvetlení pojmov a pochopení potrebných vzťahov sa dostávame do záverečnej časti, ktorou je interpretácia naštudovanej literatúry na území Rakúska a jeho štátneho rozpočtu. Pri napĺňaní tohto cieľa využijeme ukazovatele fiškálnej udržateľnosti EÚ, ktoré nám pomôžu pri interpretácii danej problematiky, následne si vyberieme 4 ukazovatele ekonomickej výkonnosti, ktoré budeme podrobnejšie analyzovať a rozoberať v prípade Rakúska. Pre interpretáciu vybraných ukazovateľov sa zameriame na obdobie od roku 2011-2019 a následne na obdobie po vypuknutí krízovej situácie COVID-19. Pri uplatňovaní cieľa teda aplikujeme v praktickej časti našej práce nasledovné kroky:

1. Bližšia charakteristika ukazovateľov udržateľnosti verejných zdrojov v EÚ – S0, S1 a S2
2. Výber 4 indikátorov ekonomickej výkonnosti, ktoré majú vplyv na fiškálnu udržateľnosť Rakúska ale aj ostatných krajín EÚ
3. Pre účely interpretácie udržateľnosti si ukážeme vývoj našich ukazovateľov v období pred krízou spôsobenou COVID-19, následne čoho si ukážeme negatívny dopad tejto krízy na verejný sektor v Rakúsku

Pri písaní našej práce sme využili mnohé pracovné postupy medzi ktoré určite zahrnieme **analýzu** pojmov, pod čím v podstate rozumieme to, že si jednu problematiku rozoberieme na menšie časti, ktoré následne skúmame a vysvetľujeme v našej práci. Okrem analyzovania dát a pojmov sa v práci stretávame s **abstrakciou**, po ktorej využívame **indukciu**. Abstrakciou rozumieme výber najpodstatnejších a najvýznamnejších informácií, ktoré sme si pri **študovaní** problematiky osvojili a indukcia je pracovná metóda pomocou ktorej z mnohých zistených faktov a poznatkov vyvodzujeme všeobecné východiská a postoje. Okrem mnohých interpretovaných informácií obsiahnutej v textovej časti práce, sme takisto využili schémy, tabuľky a grafy pre lepšie pochopenie otázok súvisiacich so zadáním našej práce. V záverečnej časti využívame aj metódu **porovnávania**, konkrétne

sledujme ukazovatele Rakúska oproti štandardom EÚ v otázke dlhodobej udržateľnosti verejných financií.

3. Výsledky práce a diskusia

Na úvod tretej kapitoly si komplexnejšie interpretujeme problematiku udržateľnosti verejných financií v EÚ pomocou indikátorov fiškálnej udržateľnosti. Následne sa budeme venovať 4 vybraným ekonomickým ukazovateľom Rakúskej republiky a po ich popise dospejeme k vlastným záverom k problematike **udržateľnosti**. Keďže svet zasiahla kríza, spomenieme aj vplyv krízy na oblasť verejných financií.

3.1 Rámec udržateľnosti verejných financií EÚ interpretovaný ukazovateľmi fiškálnej udržateľnosti S0, S1 a S2

Prvým ukazovateľom udržateľnosti verejných zdrojov je krátkodobý **fiškálny indikátor S0**. Tento ukazovateľ umožňuje vládnym autoritám identifikáciu rôznych rizík, ktoré by v krátkodobom časovom horizonte 1 roka mohli predstavovať isté fiškálne riziká. Tieto fiškálne riziká dokážu vládne autority odhaliť pomocou niekoľkých fiškálnych premenných. S0 označuje teda istú úroveň stresu vo fiškálnej politike, ktorá ovplyvňuje rôzne procesy ako žiadosti o úver, financovanie alebo dokonca stratu dôvery na trhu EÚ. Zjednodušene môžeme povedať že tento ukazovateľ slúži vládnym autoritám na poznanie istého fiškálneho stresu, ktorý pramení z premenných danej ekonomiky (deficit, verejný dlh...). V prípade S0 presnejšie hovoríme o 12 fiškálnych premenných a 13 premenných finančnej konkurencieschopnosti. Na ukazovateľ S0 môžu vládne autority hľadiť z 3 hľadísk. Prvým pohľadom je samotná úroveň a hodnota krátkodobých fiškálnych rizík, ďalším hľadiskom autorít je sledovanie indexov fiškálnej konkurencieschopnosti, vďaka čomu dokážu vlády jednotlivých krajín identifikovať zraniteľné miesta svojej ekonomiky. Posledným pohľadom finančných autorít je identifikácia konkrétnych zdrojov, ktoré môžu viesť k zraniteľnosti ekonomického systému krajín. Ak dochádza k zvyšovaniu fiškálnej a štrukturálnej nerovnováhy v súčasnosti, vedie to k vzniku fiškálnych stresov v budúcich rokoch.²⁴

Po hľadení fiškálnych rizík z krátkodobého hľadiska pri ktorom nám pomáha ukazovateľ S0, prechádzame na strednodobé fiškálne problémy, pri analyzovaní ktorých vládne autority využívajú **strednodobý ukazovateľ S1**. S1 môžeme stručne charakterizovať ako

²⁴ European Commission. Fiscal sustainability report 2018. [online]. Luxemborug: Publications Office of the European Union, 2019. s. 47-51. [cit. 2021-03-31]. ISSN 2443-8014. Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip094_en_vol_1.pdf

ukazovateľ medzery strednodobej udržateľnosti, ktorý poukazuje na úsilie potrebné k dosiahnutiu cieľa v podobe 60% verejného dlhu k HDP do časového obdobia 2032. Okrem tohto dôležitého cieľa vládnych autorít pracuje ukazovateľ S1 aj s inými hodnotami. Môžeme spomenúť náklady spojené s demografickými problémami, konkrétne ide o náklady vynaložené na starnutie obyvateľstva, keďže tento trend najviac ohrozuje udržateľnosť a stabilný vývoj verejných zdrojov. Toto fiškálne úsilie sa kvantifikuje ako zlepšenie štrukturálneho salda nahromadeného za obdobie 5 rokov od prognózy a následné udržanie tohto zlepšenia po obdobie ďalších 10 rokov. Posledná prognóza prebehla v roku 2017, teda hovoríme o snahe krajín o zlepšenie stavu primárneho salda od roku 2017-2022, s následným udržaním tohto zlepšeného stavu (alebo ďalším zlepšením) do roku 2032. Cieľom EÚ je do roku 2032 dosiahnuť úroveň verejného dlhu vyjadrovaného v % k HDP v celkovej výške 60%. Samotná stabilizácia verejného dlhu by nepredstavovala pre krajiny neriešiteľný problém, ale situáciu v krajinách EÚ komplikuje fenomén v podobe starnutia obyvateľstva.²⁵

Posledným indikátorom udržateľnosti verejných financií je dlhodobý determinant **fiškálnej udržateľnosti S2**. Tento ukazovateľ vyčíslňuje veľkosť budúcich nerovnováh v rozpočtovom systéme krajín EÚ, pričom zohľadňuje aj tlak vyvíjaný na oblasť verejných financií. Riziko fiškálnej udržateľnosti narastá s rastúcimi hodnotami ukazovateľa S2, z čoho vyplýva, že ak hodnoty S2 dosahujú vysoké/prahové hodnoty je potrebná istá náprava v oblasti fiškálnej politiky zo strany vlád jednotlivých krajín. Hodnota, ktorú ukazovateľ S2 nemôže presiahnuť, aby bola zachovaná fiškálna stabilita a udržateľnosť verejných financií je 6, pričom ak sa hodnota tohto ukazovateľa nachádza pod úrovňou 2, hovoríme o nízkom riziku vo fiškálnej sfére. Aj v tomto ukazovateli podobne ako tomu bolo v prípade indikátora S1 počítame s narastajúcim trendom starnutia obyvateľstva EÚ. Tento trend môže spôsobiť veľké medzery udržateľnosti a riziká spojené s udržateľnosťou verejných zdrojov z dlhodobého časového horizontu. Pre elimináciu rizík spôsobených starnutím Európy je za potreby, aby vlády jednotlivých členských krajín uplatňovali vo svojich politikách rôzne štrukturálne reformy a korekcie v rámci výkonu politík. Ako sme už vyššie avizovali výsledky tohto indikátora môžeme rozdeliť do dvoch rovín. Prvou rovinou je pôvodný rozpočtový stav krajín, teda výška dlhu a primárne saldo, pričom niektoré členské štáty EÚ

²⁵ European Commission. Fiscal sustainability report 2018. [online]. Luxemburg: Publications Office of the European Union, 2019. s.78-80. . [cit. 2021-03-31]. ISSN 2443-8014. Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip094_en_vol_1.pdf

eviduujú príliš vysoký schodok vzhľadom na úroveň ich zadlženosti. Druhou časťou ukazovateľa S2 sú samotné náklady spojené so starnutím obyvateľstva, ktoré je spôsobené zníženou pôrodnosťou EÚ.²⁶

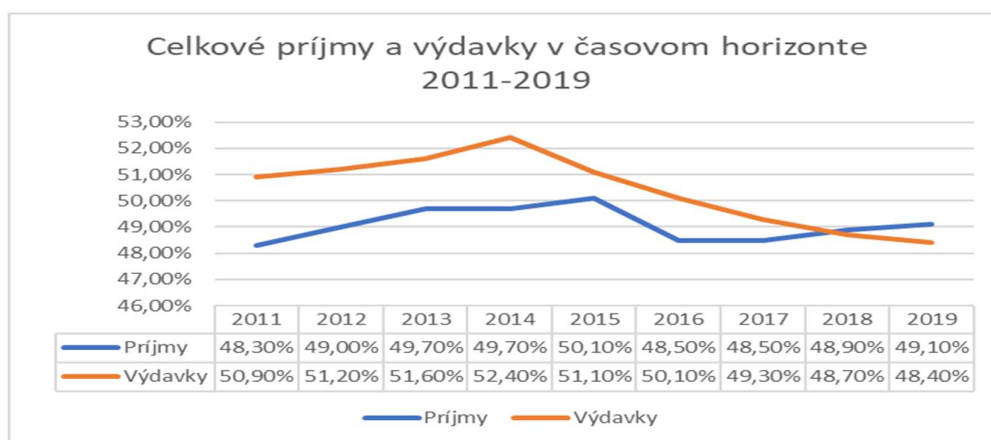
3.2 Udržateľnosť verejných zdrojov s aplikáciou na Rakúsko

V tejto kapitole našej práce budeme pozornosť venovať, už konkrétnym ekonomickým ukazovateľom. Zameriame sa na verejné príjmy a výdavky štátneho rozpočtu, deficit a hodnotu verejného dlhu voči HDP v období 2011-2019. Zhodnotíme si vývoj udržateľnosti verejných zdrojov v Rakúsku oproti rámcu EÚ v období pred začiatkom krízy spôsobenej vírusom COVID-19. Po vyhodnotení udržateľnosti pred krízou si sa dostaneme do záverečnej časti, kde si ukážeme ako kríza ovplyvnila verejný sektor a ako EÚ pomáha svojim členským štátom pri priebehu krízovej situácie Covid-19

3.2.1 Naše vybrané ukazovatele ekonomickej výkonnosti Rakúska

Keďže ukazovateľov výkonnosti jednotlivých ekonomík, ktoré ovplyvňujú udržateľný a stabilný rozvoj je veľa, pre účely našej práce si vyberieme 4 z nich, ktoré budeme podrobnejšie analyzovať na území Rakúska v časovom rozmedzí od roku 2011 až 2019, a následne aj po vypuknutí krízy COVID-19. Prvými dvomi ukazovateľmi budú verejné príjmy a výdavky verejnej správy v časovom rozmedzí 2011-2019, ktoré si bližšie analyzujeme na grafe č.1:

Graf č. 1. Rozpočtové príjmy a výdavky v Rakúsku (2011-2019)

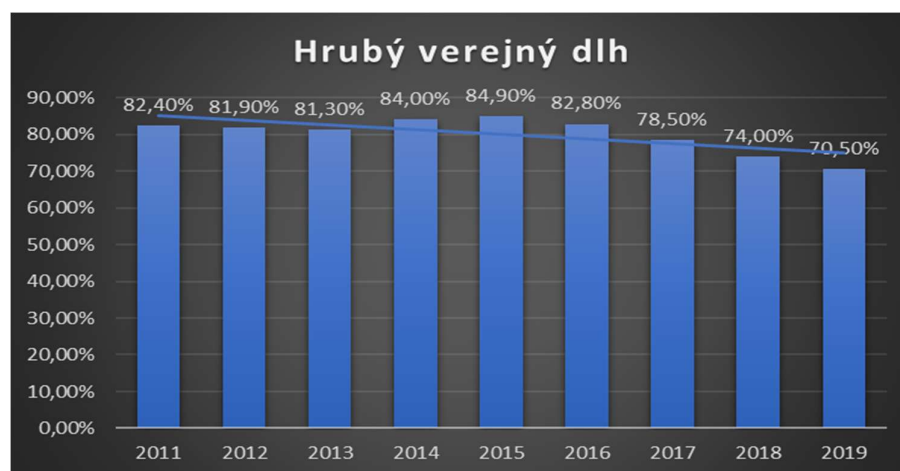
²⁶ Evropský semestr – tematický přehled: Udržateľnosť verejných financií [online], s. 5-12. [cit. 2021-03-31]. Dostupné na : https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_public-finance-sustainability_cs.pdf

Podľa údajov verejných príjmov a výdavkov si môžeme analyzovať ich vývoj v období pred vypuknutím krízy Covid-19 za 9 ročné časové obdobie (2011-2019). Ako môžeme vidieť **verejné príjmy** sa pohybujú okolo hodnoty 49% z celkového HDP počas celého obdobia. V rozmedzí rokov 2011-2015 zaznamenávala verejná správa Rakúska zvyšujúce hodnoty verejných príjmov, konkrétne sa od roku 2011 do 2015 celkový podiel príjmov na HDP Rakúska zvýšil o 2,8% (2011) z hodnoty 48,3% na hodnotu 50,1% (2015). Výnimkou keď sa príjmy nezvýšili ale ostali na rovnakej úrovni boli roky 2013 a 2014, keď bola hodnota príjmov počas oboch rokov konštantná na úrovni 49,7% z celkového HDP. Od roku 2016 zaznamenávame prvý pokles verejných príjmov o 1,6% z hodnoty 50,1% v roku 2015 na úroveň 48,5% z celkového HDP. V roku 2017 ostala táto hodnota na nezmenenej úrovni oproti roku 2016. Obdobie recesie verejných príjmov netrvalo však dlho keďže v roku 2018 zaznamenávame opäť percentuálny nárast o 0,4% na hodnotu 48,9% z HDP. V poslednom roku pred vypuknutím krízy spôsobenou smrteľným vírusom zaznamenáva verejná správa zvýšenú hodnotu príjmov o 0,2%, pričom jej hodnota predstavuje 49,1%. Od začiatku sledovaného obdobia až po obdobie roka 2019 sme zaznamenali nárast príjmov za celé obdobie o 0,3% z celkového HDP, avšak tento zdanlivo malý nárast spôsobuje fakt, že s verejnými príjmami narastá aj celkové HDP Rakúska. Zmena výšky príjmov od roku 2011 po obdobie roka 2019 by vykazovala oveľa vyššie hodnoty ak by sme pracovali v absolútnom vyjadrení, no pre účely našej práce využívame vyjadrenie v % na HDP, ktorý využívajú aj útvary Európskej komisie.

Oproti rastúcemu trendu príjmov verejnej správy Rakúska, môžeme sledovať klesajúci trend v oblasti **verejných výdavkov** od roku 2014, pričom do tohto obdobia sa úroveň verejných výdavkov medziročne zvyšovala. Od roku 2014 zaznamenáva objem výdavkov Rakúska pokles. Z hodnoty 52,4% k celkovému HDP z roku 2014 postupne klesá objem výdavkov verejnej správy. V roku 2018 sa rakúskej ekonomike podarilo dosiahnuť vyššiu úroveň verejných príjmov oproti výdavkom. Konkrétne dosiahla v roku 2018 hodnotu verejných príjmov vo výške 48,9% oproti výdavkom vo výške 48,7%. V roku 2019 predstavoval rozdiel medzi príjmami a výdavkami ešte väčšiu hodnotu v prospech príjmov, keď došlo k medziročnému nárastu prebytku rozpočtu o 0,5%.

Po poznaní veličín akými sú príjmy a výdavky verejnej správy sa môžeme presunúť na ďalšie ukazovatele výkonnosti, konkrétne sa presúvame na ukazovateľ verejného dlhu Rakúskej republiky, ktorého vývoj môžeme sledovať na nasledovnom grafe:

Graf č. 2: úroveň hrubého verejného dlhu v období 2011-2019 v Rakúsku

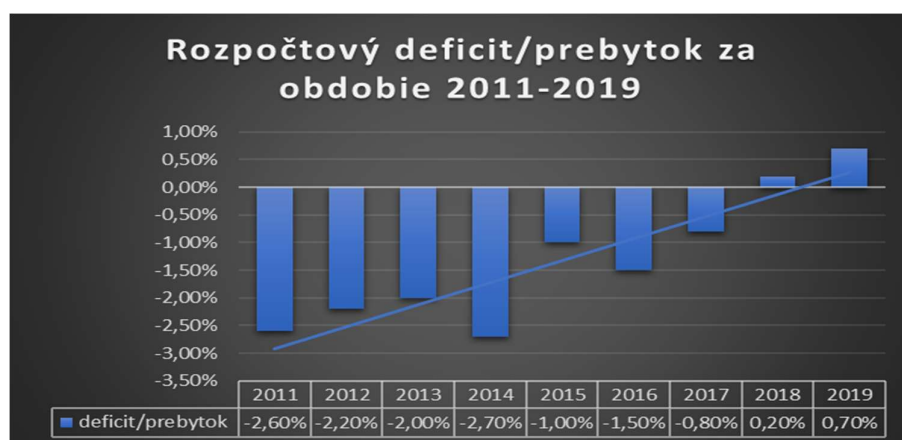
Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z Eurostatu dostupných na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/GOV_10DD_EDPT1_custom_765826/default/line?lang=en

Na základe získaných údajov môžeme skonštatovať, že **hrubý verejný dlh** Rakúska má počas deviatich nasledujúcich rokov klesajúci trend. Výnimkou poklesu hodnôt hrubého verejného dlhu boli počas sledovaného obdobia len dva roky. Konkrétne zaznamenávame nárast hrubého dlhu verejnej správy medzi rokmi 2013 a 2014, kde môžeme pozorovať celkový rast v hodnote 2,7% z celkového HDP. V roku 2014 evidujeme teda prvý nárast spomínaného ukazovateľa pričom v tomto roku dosiahol hodnotu rovných 84% oproti výške z roku 2013, ktorá predstavovala 81,3%. Druhý-krát môžeme zaznamenať nárast hrubého dlhu hneď nasledujúci rok, keď sa jej úroveň zvýšila o ďalších 0,9%, pričom jej hodnota v roku 2015 predstavovala 84,9%. Rok 2015 bol posledným rokom pred vypuknutím krízy COVID-19, keď verejná správa Rakúska zaznamenala medziročný rast hrubého dlhu. Počas rokov 2016-2019 zaznamenávame pokles verejného dlhu k celkovému HDP, konkrétne medzi rokmi 2015-2016 hovoríme o 2,1% poklese, pričom nasledujúci rok v roku 2017 dosiahol verejný dlh ešte výraznejší pokles v celkovej výške 4,3%. Hodnota hrubého dlhu verejnej správy v roku 2017 vykazovala úroveň 78,5%, čo je zatiaľ jeho najnižšia hodnota počas celého sledovaného obdobia. Úroveň hrubého dlhu si udržala klesajúci trend aj v nasledujúcich dvoch rokoch, keď v roku 2018 zaznamenala ešte výraznejší pokles oproti roku 2017 v celkovej výške 4,5%. Posledným údajom v našom grafe je úroveň hrubého dlhu

verejnej správy Rakúska za rok 2019, keď došlo opäť k poklesu, pričom jeho výsledná hodnota predstavuje 70,5% z celkového HDP. Od začiatku vybraného časového obdobia evidovalo Rakúsko do roku 2019 celkový pokles hrubého verejného dlhu o 11,9% z 82,4% z celkového HDP na úroveň 70,5%.

Na záver tejto podkapitoly uvediem posledný graf, ktorý nám pomôže pri pozorovaní deficitu Rakúskej republiky, ktorý sa však v posledných dvoch rokoch pretaví na prebytok štátneho rozpočtu.

Graf č. 3. Stav rozpočtového deficitu/prebytku v Rakúsku za obdobie 2011-2019

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z Eurostatu dostupných na:
https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/GOV_10DD_EDPT1_custom_765988/default/line?lang=en

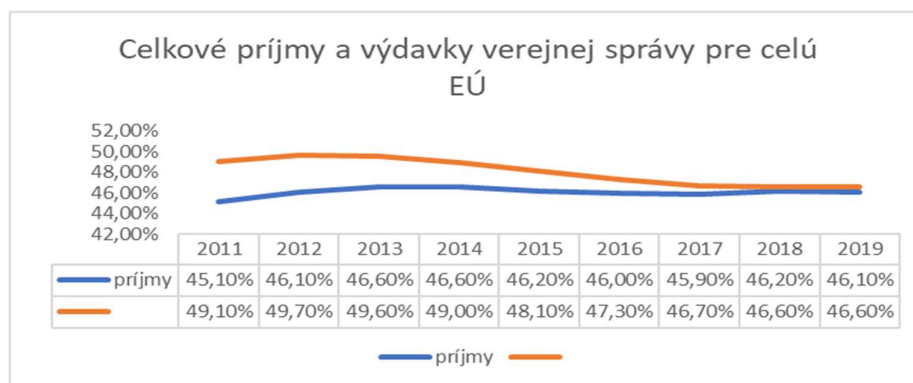
Na začiatku sledovaného obdobia zaznamenávame v Rakúsku **deficit** verejných financií v celkovej výške 2,60%, ktorej hodnota bude naďalej klesať aj v roku 2012 a 2013. V roku 2013 evidujeme úroveň deficitu rovných 2%, ktorý však nasledujúci rok zaznamenal nárast o 0,7%, pričom hodnota deficitu v roku 2014 dosahuje ešte vyššiu úroveň ako na začiatku sledovaného obdobia v roku 2011. Rok 2015 znamenal pre vládne authority Rakúska pozitívny rok, pretože hodnota oproti predošlému roku klesla o 1,7% a jeho výška zaznamenala doterajší rekord 1% z celkového HDP krajiny. Tento pozitívny jav strieda v roku 2016 opäť nárast deficitu o 0,5%, pričom v roku 2016 vykazuje Rakúsko rozpočtový deficit vo výške 1,5%. Od roku 2017 až po koniec sledovaného obdobia môžeme pozorovať veľmi pozitívny trend v podobe poklesu deficitu o 0,7 % v roku 2017 na úroveň 0,8%, pričom od roku 2018 už nemôžeme hovoriť o deficite pretože sa táto hodnota dostala do

pozitívnych čísel a v posledných dvoch rokoch ekonomického rozkvetu Rakúska sa z deficitu verejného rozpočtu stal rozpočtový prebytok. V roku 2018 bola výška prebytku rozpočtu verejnej správy na úrovni 0,2%, pričom v nasledujúcom roku narástla jej hodnota o ďalších 0,5%, čo znamená, že Rakúsko vykazovalo v poslednom roku pred krízou rozpočtový **prebytok** v hodnote 0,7% z celkového HDP. Len pre zaujímavosť znamená hodnota 0,7% z HDP hodnotu približne 2,6 miliardy € v prospech spolkovéj republiky.

3.2.2 Porovnanie získaných ukazovateľov s priemerom EÚ27 a interpretácia z pohľadu fiškálnej udržateľnosti

Na úvod si teda prejdeme ukazovateľmi, ktorými sú **verejné príjmy a výdavky**, ktoré sme si vybrali za účelom spracovania našej práce. Pre účely porovnania uvedieme v tejto kapitole 4 totožné grafy, avšak v tomto prípade budú aplikované na celú EÚ. Ako prvý graf uvedieme podobne ako v predchádzajúcej kapitole graf príjmov a výdavkov získaných ako priemer všetkých členských krajín EÚ.

Graf č. 4 Verejné príjmy a výdavky za obdobie 2011-2018 pre všetky krajiny EÚ

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z eurostatu dostupných na:
https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/gov_10a_main/default/table?lang=en

Na základe grafu, ktorý nám udáva krivku verejných príjmov a výdavkov, získanú ako **priemer všetkých členských krajín EÚ** môžeme skonštatovať, že celková hodnota príjmov Rakúska oproti priemeru EÚ dosahuje vyššie hodnoty. Ako príklad si vyberieme obdobie od roku 2015-2017 keď príjmy Rakúska dosahovali v tomto časovom období hodnoty 50,1%, 48,5% a v roku 2017 taktiež 48,5%. Celkové príjmy, získané ako priemer členských krajín EÚ predstavujú za spomínané obdobie hodnoty plávajúce okolo hodnoty 46% k celkovému HDP. Tento fakt môžeme interpretovať tak, že Rakúsko patrí k rozvinutejším štátom EÚ

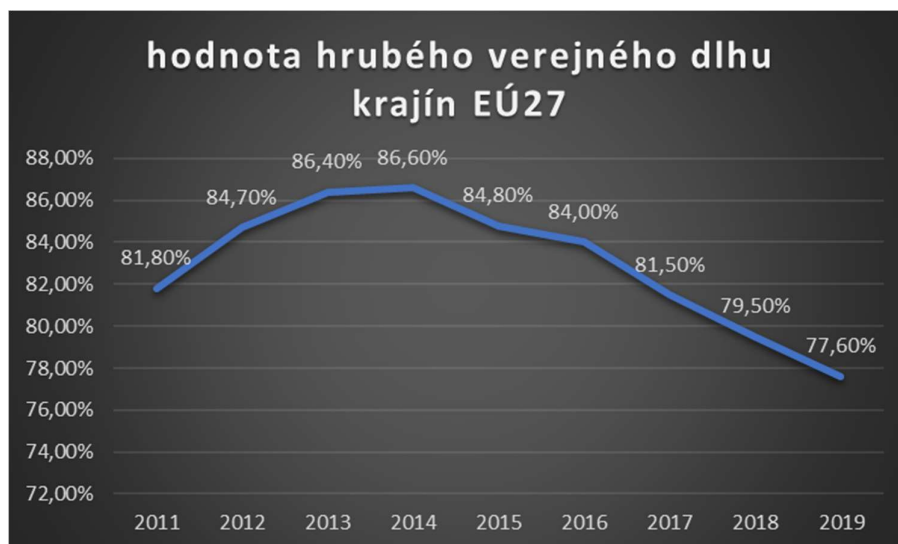
oproti iným členským krajinám. Čo sa týka výdavkov verejného sektora, získaného priemerovaním členských krajín, môžeme skonštatovať, že úroveň týchto výdavkov dosahuje väčšie hodnoty v Rakúsku oproti únii. Je to z toho dôvodu, že vyššia úroveň príjmov, ktorú oproti EÚ v Rakúsku pozorujeme znamená väčšiu základňu pre verejné výdavky. Teda ak do rozpočtu plynú viac zdrojov, vláda zvyšuje úroveň výdavkov a kvality verejných služieb.

Verejné príjmy a výdavky verejnej správy sú obsiahnuté v krátkodobom ukazovateli fiškálnej udržateľnosti S0. Z toho dôvodu analyzujeme ich vývoj v Rakúsku ako aj Európskej únii a vyvodíme závery týkajúce sa udržateľnosti týchto veličín. Rovnako v Rakúsku ako aj v celej EÚ môžeme pozorovať trend rastúcich verejných príjmov v sledovanom časovom období. Rovnaká situácia platí aj pre oblasť verejných výdavkov členských štátov EÚ, kde sme zaznamenali od začiatku obdobia celkový pokles v hodnote 2,5%. Jediný nárast výdavkov pre EÚ pozorujeme v roku 2012, keď sa hodnota výdavkov z roku 2011 navýšila o 0,6%. Čo sa týka Rakúska a výdavkov verejnej správy na jej území, pozorujeme nárast hodnôt, ktorý pretrvával do roku 2014 od začiatku obdobia, avšak v posledných dvoch sledovaných rokoch dosiahla ich hodnota dokonca nižšiu ako bola úroveň príjmov verejného sektora, z čoho vyplýva že Rakúsko vykazuje v tomto období rozpočtový prebytok.

Na základe sledovaných skutočností môžeme dospieť k záveru že verejné príjmy a výdavky na území spolkovej republiky Rakúska do roku 2019 smerujú k **stabilnému a udržateľnému vývoju**. Toto vysvetľujeme tým že nárast verejných príjmov, s klesajúcim trendom výdavkov verejnej správy, predstavuje predpoklady pre zdravý a udržateľný vývoj verejných financií, pričom Rakúsko v posledných dvoch rokoch vykazuje **prebytok** verejných financií.

V ďalšej časti sa dostávame k ukazovateľu **hrubého verejného dlhu**, ktorý je obsiahnutý vo fiškálnom ukazovateli udržateľnosti S1 a S2. Pre pozorovanie tohto ukazovateľa a vyvodenie správnych záverov z oblasti udržateľnosti zdrojov použijeme rovnaký postup ako pri predchádzajúcich dvoch indikátoroch. V ďalšom grafe môžeme vidieť úroveň verejného dlhu, získanú ako priemer všetkých krajín EÚ, ktorú si porovnáme s hodnotami získaných z Rakúskej ekonomiky.

Graf č.5 hodnota hrubého verejného dlhu v krajinách EÚ v časovom období 2011-2019

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z Eurostatu dostupných na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/GOV_10DD_EDPT1_custom_765988/default/line?lang=en

Do roku 2014 zaznamenávame nárast hodnoty hrubého verejného dlhu všetkých krajín EÚ, keď v tomto roku dosahuje výška hrubého verejného dlhu EÚ najvyššiu hodnotu za celé sledované obdobie 86,6% z celkového HDP. Od roku 2015 sa hodnota verejného dlhu krajín EÚ medziročne znižuje, keď od roku 2015 zaznamenávame pokles pomeru verejného dlhu k celkovému HDP z hodnoty 84,8% na hodnotu 77,6% z celkového HDP, čo predstavuje celkový pokles tohto ukazovateľa o 7,2% za obdobie štyroch rokov.

Ak porovnáme hodnoty Rakúska a všetkých členských krajín môžeme opäť vidieť, že Rakúsko patrí k ekonomicky **vyspelejším a výkonnejším krajinám** EÚ, pretože až na výnimku prvého roka nášho sledovaného obdobia vykazuje nižšie hodnoty hrubého dlhu verejnej správy, oproti hodnotám celej EÚ. V tomto roku môžeme sledovať lepší stav hrubého verejného dlhu EÚ27 v hodnote 81,8% oproti hodnote verejného dlhu v Rakúsku vo výške 82,4%.

Môžeme teda skonštatovať, že Rakúsko smeruje od roku 2011 do roku 2019 k **dlhodobo udržateľnej úrovni verejného dlhu**, ktorá má podľa EÚ do roku 2032 dosiahnuť úroveň **60% z celkového HDP**. Vládné authority Rakúska dokázali v období 4 rokov zredukovať úroveň hrubého verejného dlhu o 14,4%, čo je naozaj obdivuhodný

výsledok. V roku 2019 bola úroveň verejného dlhu Rakúska vzdialená od plánovanej hodnoty EÚ o necelých 11% a podľa môjho názoru by pri bezkrízovom stave dosiahla plánovanú hodnotu EÚ najneskôr do 5 rokov od roku 2019. Tento pozitívny trend v oblasti verejných zdrojov však žiaľ negatívne ovplyvnila krízová situácia, ktorú môžeme sledovať od začiatku roka 2020.

Posledným ukazovateľom výkonnosti ekonomiky, ktorý si uvedieme je **rozpočtový deficit/prebytok**. Podobne ako v predchádzajúcich prípadoch si uvedieme graf, ktorý nám priblíži tento ukazovateľ pri aplikácii na celú EÚ.

Graf č.6. deficit verejných financií krajín EÚ za roky 2011-2019

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z eurostatu dostupných na: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/GOV_10DD_EDPT1_custom_765988/default/line?lang=en

Až na dve výnimky, v podobe rokov 2014 a 2017, môžeme skonštatovať, že aj v tomto prípade potvrdzuje Rakúsko svoju pozíciu v rámci EÚ. Úroveň rozpočtového deficitu Rakúska je takmer v každom roku, až na spomínané výnimky nižšia než úroveň deficitu všetkých členských krajín. V rokoch 2018 a 2019 dokonca hovoríme v prípade Rakúska o **prebytku** verejných financií, pričom pre priemer EÚ27 stále platí termín **deficit**.

Tak ako v predchádzajúcich prípadoch aj v tomto prípade môžeme dospieť k záveru, že do roku 2019 Rakúsko **vykazovalo stabilný a udržateľný rast** v oblasti verejných financií. Môžeme to odôvodniť niekoľkými faktami. Prvou skutočnosťou je, že na rozdiel od priemeru EÚ27, môžeme v prípade Rakúska hovoriť o **rozpočtovom prebytku** za posledné dva roky sledovaného obdobia. Ďalej môžeme uviesť, že v prípade Rakúska vykazujeme do roku 2019 **lepšie hodnoty** rozpočtového deficitu, pričom výnimkou sú len

roky 2014 a 2017. Poslednou skutočnosťou je to, že Rakúsko dosiahlo od roku 2011 **progres týkajúci sa rozpočtového deficitu** o 3,3% z hodnoty 2,6% deficitu v roku 2011 na úroveň 0,7% prebytku v roku 2019.

3.3 Udržateľnosť verejných zdrojov a kríza COVID-19

Krízový stav a pandémie COVID-19 zasiahla všetky krajiny na svete a výnimkou nie je ani Rakúsko. Táto situácia negatívne ovplyvnila všetky sféry spoločenského aj ekonomického života, pričom neobišla ani oblasť financií verejného sektora. Pozitívne skutočnosti a dosiahnuté výsledky Rakúska z posledného 10-ročia, vystriedalo obdobie ekonomickej recesie a úpadku.

Pre pochopenie toho ako kríza ovplyvnila sektor verejných financií, poukážeme na prudké zhoršenie ukazovateľov verejnej správy v Rakúsku oproti roku 2019. **Príjmy verejného sektora** oproti roku 2019 poklesli o 5,8% , čo v absolútnom vyjadrení predstavuje pokles o 11,3 mld. €, pričom najväčší pokles nastal v oblasti daní a odvodov. Čo sa týka **výdavkov verejnej správy**, môžeme zaznamenať prudký nárast výdavkov verejnej správy o percentuálnu hodnotu 12,6%, čo v absolútnom vyjadrení predstavuje celkovo 24,4 mld. €. Najsilnejší nárast výdavkov môžeme zaznamenať v oblasti vládnych dotácií, konkrétne hovoríme o záchranných balíčkoch zameraných na zmiernenie krízovej situácie v krajine. Hodnota **hrubého verejného dlhu** sa oproti 70,5%, z roku 2019 prudko vyšplhala až o 13,4%, pričom jej celková hodnota od roku 2020 predstavovala 83,9%. Oproti 10,5% rozdielu od požadovanej úrovne verejného dlhu do roku 2032 sa tento rozdiel zvýšil na rozdiel 23,9% od požadovanej hodnoty. Ako sme už spomínali, Rakúsko zaznamenalo v rokoch 2018 a 2019 prebytok verejných financií, ktorý však prepuknutím krízového stavu zanikol a Rakúsko v roku 2020 vykazovalo **deficit verejných financií** na úrovni 8,9%. Toto zhoršenie oproti roku 2019 predstavuje v percentuálnom vyjadrení zhoršenie o 9,6%.²⁷

3.3.1 Plán obnovy ako podaná pomocná ruka EÚ

EÚ prišla s iniciatívou **plánu obnovy**, ktorá má členským krajinám pomôcť pri eliminovaní negatívnych javov spôsobených krízovou situáciou. Plán obnovy môže napomôcť oveľa rýchlejšiemu zotavovaniu ekonomík a k návratu trendu **dlhodobo**

²⁷ Tlačová správa: 12.480-071/21. Statistics Austria, spolkový úrad verejného práva. [online]. Dostupné na: https://www.statistik.at/web_en/press/125645.html

udržateľných verejných zdrojov členských krajín. Celková finančná pomoc zo strany únie je schválená vo výške 1824,3 mld. €, z čoho 1074,3 mld. predstavuje **viacročný finančný rámec** (7-ročný rozpočet EÚ) a zvyšných 750 miliárd je obsiahnutých v nástroji **Next generation EÚ**. Členské krajiny EÚ majú za úlohu zostaviť vlastný plán obnovy, ktorý pomôže nakopnutiu ekonomiky aj ostatných oblastí, pričom tento plán má byť zostavovaný podľa rámca obnovy stanoveného EÚ.²⁸

²⁸ Generálny sekretariát rady EÚ. Rozpočet EÚ na roku 2021-2027 a plán obnovy. 2020 [online]. Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/sk/infographics/recovery-plan-mff-2021-2027/>

Záver

V prvej časti našej práce sme si prešli jednotlivými oblasťami verejných financií, charakteristikami pojmov, ako aj problematikou udržateľnosti verejných financií. V tejto časti sme sa podrobnejšie venovali príjmovej aj výdavkovej časti rozpočtu v teoretickom rámci a následne sme sa zamerali na rozpočet Rakúska. Po teoretickom vymedzení pojmov, potrebných k pochopeniu problematiky sme sa presunuli na udržateľnosť verejných zdrojov podľa EÚ a OECD. Venovali sme sa verejným príjmom a výdavkom rozpočtu Rakúskej spolkovej republiky, pričom sme nevynechali ani základné informácie o Rakúsku a o jeho hospodárskom systéme.

V druhej kapitole sme sa dostali k vytýčeniu hlavného cieľa našej práce, ktorý sme dosahovali pomocou splnenia čiastkových cieľov, ktoré v tejto časti taktiež uvádzame. Okrem vytýčenia hlavného cieľa a jeho sprostredkujúcich cieľov sme sa venovali aj metodike práce a pracovným postupom, ktoré sme pri písaní využili.

Tretia kapitola, resp. praktická časť našej práce aplikuje získané vedomosti z problematiky udržateľnosti verejných financií na Rakúsku republiku. V úvode tejto kapitoly sme si charakterizovali ukazovatele fiškálnej udržateľnosti krátkodobého, strednodobého aj dlhodobého charakteru. Po podrobnej interpretácii spomínaných indikátorov udržateľnosti EÚ sa dostávame na územie Rakúskej spolkovej republiky, kde sme sa podrobnejšie venovali ukazovateľom z oblasti verejných financií v období 2011-2019. Po podrobnej analýze vybraných ekonomických ukazovateľov Rakúska sme vyvodili závery a stanoviská so zameraním na udržateľnosť zdrojov verejného sektora. Pri tomto kroku sme si pomáhali porovnávaním ukazovateľov Rakúska k hodnotám EÚ27, ako aj teoretickými poznatkami, ktoré sme pri písaní práce nadobudli. Následne sme sa zamerali na krízovú situáciu COVID-19 a jej negatívne vplyvy na determinanty výkonnosti ekonomík členských krajín, pričom sme našu pozornosť venovali aj pomoci zo strany EÚ pre členské štáty. Naplnením našich vytýčených čiastkových cieľov, sme naplnili aj hlavný cieľ, ktorý sme si stanovili pred písaním našej práce.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje a vedecko kvalifikačné práce

1. SIVÁK, Rudolf a kol. Verejné financie. 1. vyd. Bratislava : Iura Edition, 2007. 311 s. ISBN 978-80-8078-094-4.
2. Medveď, Jozef a kol. Verejné financie. 2. vyd. Bratislava: Sprint dva, 2011. 640 s. ISBN 978-80-89393-46-6
3. BELIČKOVÁ, Kornélia a kol. Rozpočtová teória, politika a prax. 2. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2019. 214 s. ISBN 978-80-7598-630-6.
4. SIVÁK, Rudolf a kol. Financie. 1. vyd. Editor: Ing. Pavol Ochotnický, PhD. Bratislava, 2015. 437 s. ISBN 978-80-8168-233-9.
5. VYČÍTAL, David. Dlhodobá udržateľnosť verejných financií a štátneho dlhu Českej republiky : diplomová práca. Školiteľ : Alena Maaytová. Praha, 2019. 69 s.
6. LOUN, Ladislav. Komparace štátneho rozpočtu ČR a Rakouskej republiky v letech 2010-2012 : Bakalárska práca. Školiteľ : Ivana Pařízková. Brno, 2012. 94 s.
7. BABOR, Václav. Dlhodobé dopady fiskálnej nerovnováhy : Diplomová práca. Školiteľ : Ing. Petr Musil, Ph.D. Praha, 2004. 129 s.

Internetové zdroje

1. Evropský semester – tematický prehľad: Udržateľnosť verejných financií [online], 14 s. [cit. 2021-03-27]. Dostupné na :
https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_public-finance-sustainability_cs.pdf
2. SABAYOVÁ, Monika. Dlhodobá udržateľnosť verejných financií. In: Sabayová, M. Presperínová, M. Ekonomika a financie verejného sektora. APZ v Bratislave, 2018. 217 s. ISBN 978-80-8054-776-9. [online]. Dostupné na
<https://www.akademiapz.sk/sites/default/files/KSV/EFVS%202018%20Sabayov%C3%A1%20Presper%C3%ADnov%C3%A1%20elektr..pdf>
3. Meranie výkonnosti verejnej správy 2011, Zhrnutie v slovenčine, 2011, [online], 5 s. [cit. 2021-03-27]. Dostupné na: <https://search.oecd.org/gov/48243719.pdf>

4. Ministerstvo zahraničných vecí a Európskych záležitostí SR : Ekonomická informácia o teritóriu Rakúska republika [online]. 25 s. [cit. 2021-03-27]. Dostupné na : <https://www.mzv.sk/documents/10182/620840/Rak%C3%BAsko+-+ekonomick%C3%A9+inform%C3%A1cie+o+terit%C3%B3riu+2020>
5. <https://www.geonames.org/AT/administrative-division-austria.html>
6. Výdavky verejnej správy podľa kompetencií (COFOG) 2016– 2019, ESA 2010. Statistics Austria. [online]. Rakúsko, 2020. [29.3.2020]. Dostupné na: http://www.statistik.at/web_de/statistiken/wirtschaft/oeffentliche_finanzen_und_steuern/oeffentliche_finanzen
7. European Commission. Fiscal sustainability report 2018. [online]. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019. 212 s. [cit. 2021-03-31]. ISSN 2443-8014. Dostupné na: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip094_en_vol_1.pdf
8. Tlačová správa: 12.480-071/21. Statistics Austria, spolkový úrad verejného práva. [online]. Rakúsko, 2020. Dostupné na: https://www.statistik.at/web_en/press/125645.html
9. Generálny sekretariát rady EÚ. Rozpočet EÚ na roku 2021-2027 a plán obnovy. 2020 [online]. Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/sk/infographics/recovery-plan-mff-2021-2027/>
10. https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database?p_p_id=NavTreeportletprod_WAR_NavTreeportletprod_INSTANCE_nPqeVbPXRmWQ&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view

